

Landbruksdirektoratet
Eanandoalloidirektoráhtta

Omsetningsrådet
Årsrapport
2021

Innhold

LEDEREN HAR ORDET 3

OMSETNINGSLOVEN OG MARKEDS- BALANSERING 5

Omsetningsloven	6
Omsetningsrådet	6
Markedsbalanseringsordningen	8
Kvotordningen for melk	10

OMSETNINGSRÅDETS NØKKELTALL 2021 11

Innkomne midler	13
Omsetningsavgiftene	13
Avsatt over jordbruksoppkjøret	14
Kostnader	14
Årsresultat	14

MARKEDSUTVIKLING OG TILTAK 15

MELK 16

Markedssituasjonen	16
Oppnådd pris	17
Produksjon, import og eksport	17
Omsetningsavgift og overproduksjonsavgift	17
Avsetningstiltak	18
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	20
Kvotordningen for melk	22

KJØTT 24

Markedssituasjonen	24
Oppnådd pris	26
Produksjon, import og eksport	26
Omsetningsavgiften	26
Avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak	26
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	28

FJØRFE 32

Egg	32
Markedssituasjonen	32
Produksjon, import og eksport	33
Omsetningsavgiften	33
Avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak	34
Fjørfekjøtt	35
Markedssituasjonen	35
Omsetningsavgiften	36
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	36

HAGEBRUKSPRODUKTER OG POTETER 39

Markedssituasjonen	39
Omsetningsavgiften	40
Avsetningstiltak	41
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	42

KORN 44

Markedssituasjonen	44
Omsetningsavgiften	45
Avsetningstiltak	46
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	46

PELSDYR 47

Markedssituasjonen	47
Omsetningsavgiften	47
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	48

REGNSKAP FOR OMSETNINGSAVGIFTENE 49

Resultatregnskap 2021	50
Balanse per 31.12.2021	51
Noter til regnskap for omsetningsavgiftene	52
Noter til regnskap for kvotordningen for melk	56
Revisors beretning	57

OVERSIKT OVER REGELVERK KNYTTET TIL MARKEDSREGULERINGEN 60

Lederen har ordet

Omsetningsrådet er et offentlig organ med frittstående stilling. Omsetningsrådet har som hovedmålsetting å få til en effektiv regulering av markedet for ulike jordbruksprodukt til lavest mulig kostnader.

Rådet har ansvar for gjennomføringen av omsetningsloven, og med det, forvaltning av innskattede avgiftsmidler og midler fra jordbruksavtalen. De viktigste oppgavene til rådet er å administrere markedsregulerende tiltak for å stabilisere prisene for produsentene. Markedsregulering skal først og fremst sikre bonden et marked for avsetning av produksjonen til forutsigbare priser.

Omsetningsrådet hadde ti møter i 2021, og kun to av møtene var fysiske møter, de øvrige var digitale. Omsetningsrådet behandlet 107 saker i 2021. Møtene i Omsetningsrådet starter med at representantene for markedsregulatorene gir en orientering om status i de ulike produksjonene. De sakene som kommer til behandling i rådet, har sitt utgangspunkt i de utfordringene som til enhver tid er i den enkelte sektor.

Covid-19-pandemien førte til store endringer da landet stengte ned våren 2020. Stengte grenser førte til kraftig redusert grensehandel og utenlandsreiser, som igjen førte til økt etterspørsel av norske landbruksvarer. Stengte barnehager og skoler, samt omfattende bruk av hjemmekontor, førte også til endringer i folks matvaner. Fra å gå fra en overskuddssituasjon for enkelte produksjoner ved inngangen til 2020, var det behov for økt produksjon for å møte behovet for enkelte landbruksvarer.

I 2021 åpnet landet litt mer opp i enkelte perioder, men gjennom hele 2021 var det ulike begrensninger for reiser, møter, restaurantbesøk og arrangementer. Usikkerhet rundt pandemiens varighet og restriksjoner knyttet til dette, førte til at det var stor uforutsigbarhet og det var krevende å treffe med prognoser.

Covid-19-pandemien påvirket forbruksmønsteret også i 2021, men effekten av covid-19 var mindre i 2021 enn i 2020.

Foto: Stortinget/Scamix

BJØRG TØRRESDAL
Leder
Omsetningsrådet

Ved inngangen til 2021 var det et mindre reguleringslager av lam. Dette ble tømt, og utover året var det en underdekning på lam. Vi fikk en betydelig underdekning av gris, men ut over året kom det økte tilførsler som reduserte underdekningen. Det var også en stor underdekning av storfe ved inngangen av 2021, og den vedvarte ut over året på grunn av koronarestriksjoner og bortfall av grensehandel. Økt tilførsel ved slutten av året førte til mindre underdekning.

Det var overdekning av egg i starten av året, og det var nødvendig å sette inn tiltak, blant annet førtidsslakting av verpehøns. Omsetningsrådet hadde vedtatt en maksimalramme for førtidsslakting på 1 500 tonn, av dette ble ca. 1/3 benyttet.

Salget av drikkemelk har gått ned hvert år over tid. Etter en oppgang i 2020, gikk omsetningen noe ned i 2021. Etterspørselen etter ost og andre meieriprodukter var høy i 2021 som følge av pandemien. Importen av ost økte mer enn økningen i etterspørselen.

2020 og 2021 var gode kornår med høy kvalitet. Det var reguleringsbehov for matkorn. Covid-19-pandemien bremset nedgangen i forbruket av mel også i 2021. Omtrent halvparten av norskprodusert matmel er produsert av norsk korn. Høy matandel ga mindre førkorn. Målet for norsk kornproduksjon er først og fremst å øke produksjon og bruk av norsk matkorn og av norsk planteprotein til mat.

Omsetning av frukt og grønt falt fra 2019 til 2020 som en følge av covid-19-pandemien. En delvis åpning av samfunnet mot slutten av 2021 med økt bruk av kantiner og restauranter, førte til at den negative utviklingen snudde, og forbruket av frukt og grønt begynte å øke igjen.

Omsetningsrådet har ansvar for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Dette er forebyggende, holdningsskapende og langsiktige tiltak. Opplysningskontorene har hatt stor aktivitet også i 2021 med fokus på ernæring og helse, klima og miljø, samt dyrevelferd og husdyrproduksjon. Blant annet samarbeidet opplysningskontorene om en felles satsing på Matpakken ved skolestart, og om oppstart av et prosjekt knyttet til reduksjon av matsvinn.

Omsetningsrådet var på todagers fagtur til Viken i september, med besøk hos Norilia, Østfoldkorn, Veterinærinstituttet (NMBU) og Fjørfehuset (NMBU). Det var en interessant tur med stort faglig og sosialt utbytte for Omsetningsrådets medlemmer og for deltakere fra Landbruksdirektoratet.

Jeg vil også i år gi honnør til sekretariatet vårt i Landbruksdirektoratet. Det er viktig med gode saksframlegg til møtene. Takk for god tilrettelegging og godt samarbeid i 2021!

Omsetningsrådet arbeider godt sammen, og det er lite forfall til møtene. Medlemmene møter godt forberedt, og med et stort og konstruktivt engasjement i arbeidet.

Det var også i 2021 interessant å lede Omsetningsrådets arbeid. Rådet har en viktig funksjon for norsk matproduksjon.

BJØRG TØRRISDAL
Leder
Omsetningsrådet

§

OMSETNINGSLOVEN OG MARKEDS- BALANSERING

Omsetningsloven og markeds- balansering

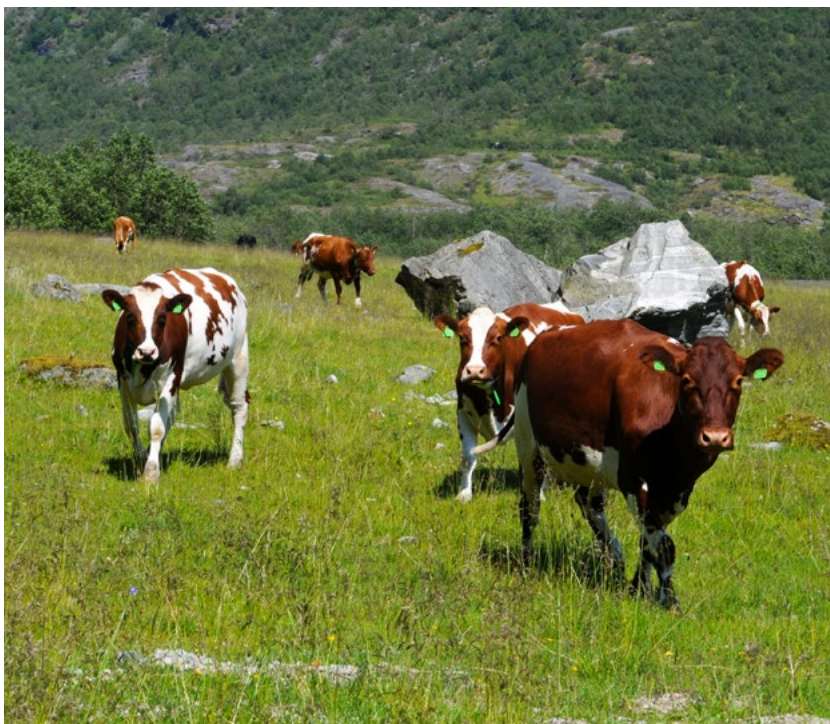

Foto: Landbruksdirektoratet

OMSETNINGSLOVEN

Omsetningsloven har som formål å fremme omsetningen av de viktigste norsk-produserte jordbruksvarene. Markedsbalanseringens viktigste formål er å skape balanse mellom tilbud og etterspørsel av landbruksvarer. Omsetningsloven er det juridiske grunnlaget for markedsbalanseringssystemet, og Omsetningsrådet er etter loven satt til å forvalte dette.

OMSETNINGSRÅDET

Omsetningsrådet er et offentlig, partssammensatt forvaltningsorgan. Rådet har et hovedansvar for markedsbalanseringen av jordbruksvarer. Etter omsetningsloven skal rådet forvalte avgiftsmidler til reguleringsformål.

FAKTA

OMSETNINGSLOVEN

Omsetningsloven, lov til å fremja omsetningen av jordbruksvarer (lov av 10. juli 1936), dekker følgende vareslag:

- Kjøtt av storfe, sau, svin og fjørfe
- Melk
- Egg
- Korn og oljefrø
- Poteter, grønnsaker, frukt og bær
- Pelsdyrskinn

For matpoteter kan Omsetningsrådet sette i verk avsetnings-tiltak som blir finansiert over jordbruksavtalen.

OMSETNINGSRÅDETS HOVEDOPPGAVER

1. Fatte vedtak om bruken av midlene i fondene for omsetningsavgift:
 - markedsbalanserende tiltak
 - faglige tiltak
 - opplysningsvirksomhet
2. Kontrollere at markedsregulator følger opp forskrift, retningslinjer og vedtak fra Omsetningsrådet
3. Sørge for oppdatering og utvikling av regelverket under omsetningsloven
4. Sikre at vedtak som fattes er i samsvar med lov, forskrifter og gjeldende jordbruksavtale

Virksomheten til Omsetningsrådet er hjemlet i omsetningsloven. Loven angir at Omsetningsrådet skal ha elleve medlemmer, samt hvilke institusjoner og organisasjoner medlemmene skal representere. Omsetningsrådet er sammensatt av representanter for myndighetene, forbrukerne, faglagene, samvirkeorganisasjonene, industrien og handelen. Medlemmene, med personlige varamedlemmer og revisor, oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet (LMD). Samvirkeorganisasjonene har flertall sammen med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, med seks av de elleve medlemmene i rådet. Likestillings- og diskrimineringsloven §28 gir føringer for kjønnsbalanse mellom medlemmene i offentlige utvalg. Rådet bestod per 31.12.21 av 36 prosent menn og 64 prosent kvinner. Rådet har sete i Oslo.

LMD har, gjennom forskrift om Omsetningsrådets myndighet, fastsatt regler som skal sikre at de vedtakene Omsetningsrådet fatter i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene i markedet. Det er ikke alminnelig klagerett på vedtak fattet av Omsetningsrådet. Men LMD kan omgjøre vedtak som er i strid med lov, forskrift eller gjeldende jordbruksavtale. Kongen i statsråd kan omgjøre et vedtak dersom det er i strid med samfunnsinteresser.

Etter anbefaling fra Omsetningsrådet fastsetter LMD omsetningsavgiften og betingelsene knyttet til denne i to forskrifter. Omsetningsrådet fatter vedtak om bruken av pengene. Omsetningsrådets regnskap blir revidert av en revisor oppnevnt av LMD. Gjennom jordbruksavtalen tildeles grøntområdet midler, og det kan legges føringer for støtte til diverse tiltak gjennom midler fra omsetningsavgiften.

LMD har bestemt at Landbruksdirektoratet skal være sekretariat for Omsetningsrådet. Sekretariatsfunksjonen innebærer forberedelse av saker til rådet, oppfølging av vedtak, samt innkreving og administrering av avgiftsmidler. Administrative utgifter til sekretariatet fastsettes av LMD.

I 2021 hadde Omsetningsrådet ti møter og behandlet 107 saker.

**Rådet bestod
per 31.12.21 av
36 prosent menn
og 64 prosent
kvinner.**

Omsetningsrådets sammensetning i 2021

Organisasjon	Fast medlem	Varamedlem	Oppnevnt i perioden
Landbruks- og matdepartementet	Björg Tørresdal (leder)	Håvard Elstrand	2020–2023
Nærings- og fiskeridepartementet	Thea Susanne Skaug (nestleder)	Helge Aske Nora Svarstad Ytreberg (fom. 14.10.21)	2019–2021
Norges Bondelag	Lars Petter Bartnes Bjørn Gimming (f.o.m. 16.6.21)	Sigrid Hjørnegård	2021–2021
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Kjersti Hoff	Eli Berge Ness	2018–2021
TINE SA	Marit Haugen	Johnny Ødegård	2020–2023
Nortura SA	Trine Hasvang Vaag	Hans Thorn Wittussen	2018–2021
Virke/Coop Norge SA	Arnfinn Hongseth	Sigrid Helland	2020–2023
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	Anne Berit Aker Hansen	Ann Elise Hildebrandt	2020–2023
Norske Felleskjøp SA	Anne Jødahl Skuterud	Sveinung Halbjørhus	2018–2021
Norsk Landbrukssamvirke	Ola Hedstein Gaute Lenvik (f.o.m. 1.7.21)	Kristin Taraldsrud Hoff	2021–2023
Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund, Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund, NHO Mat og Drikke og Norkorn	Bjørn-Ole Juul-Hansen	Frode Toven	2020–2023

MARKEDSBALANSERINGSORDNINGEN

Hovedformålet med markedsbalanseringen er å balansere varetilførselen til markedet. Ordningen blir finansiert av bøndene selv ved at kostnadene ved dette fordeles på all produksjon gjennom avgifter. Ved salg av produktene betaler bonden en fastsatt avgift per kilo eller liter i omsetningsavgift. Avgiften går inn i særskilte fond for hver avgiftsgruppe, og blir brukt til avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak, og faglige tiltak og opplysningsarbeid. Eksempler på avsetningstiltak er reguleringslagring, salg til nedskrevet pris, salg til spesialmarkeder og miljøfôr m.m. Eksempler på produksjonsregulerende tiltak er førtidsslaktning av verpehøns, reduserte slaktevekter på gris, utkjøp av smågrisprodusenter og oppkjøp av melkekvoter.

Sammen med importvernet legger markedsbalanseringen grunnlaget for at landbruket skal kunne oppnå de prisene som årlig er framforhandlet i jordbruksforhandlingene. For varer det ikke er framforhandlet pris, er hensikten å oppnå planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE), som markedsregulator fastsetter.

Avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet

Ved overproduksjon har markedsregulator ansvaret for å iverksette strakstiltak, kalt avsetningstiltak, for å bringe markedet i balanse igjen. Egne regelverk for hver sektor angir hvilke avsetningstiltak som kan benyttes. Er det overskudd i kjøttsektoren, kan eksempelvis fryselagring av hele/halve skrotter og enkelte stykningsdeler, samt salg av varer til nedskrevet pris, være aktuelle tiltak.

Avsetningstiltak settes i verk for å utjevne svingninger i produksjon og etterspørsel, slik at tilbudet av jordbruksvarer til enhver tid, og i alle deler av landet, samsvarer best mulig med etterspørselen. Formålet med avsetningstiltakene er i første rekke å balansere markedet som grunnlag for å oppnå best mulig pris for bonden.

Faglige tiltak er av mer forebyggende og langsiktig karakter, mens opplysningsvirksomheten kan være av både kort- og langsiktig karakter. Faglige tiltak rettes i hovedsak mot primærprodusentene og industrien, mens opplysningsvirksomheten har forbrukerne som målgruppe. Det er først og fremst opplysningskontorene og fagsentret for kjøtt, Animalia, som tar seg av dette arbeidet.

For avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak varierer utgiftene med markeds-situasjonen. Betydelig overproduksjon fører til høy omsetningsavgift, fordi det er behov for midler til å bringe markedet i balanse. Motsatt kan omsetningsavgiften settes lavere når bøndene ikke produserer mer enn det som kan omsettes i det norske markedet. For bonden er det viktig at det oppnås balanse mellom tilbud og etterspørsel i markedet, da det gir grunnlag for både best pris for varen og lavest omsetningsavgift.

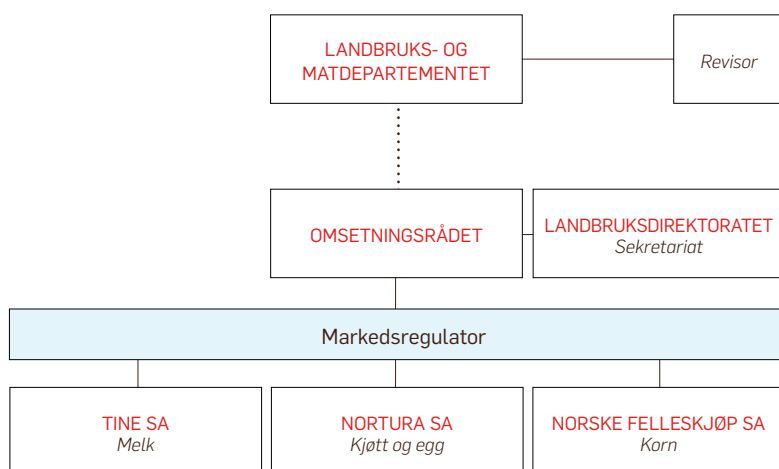
Gjennomføring av markedsbalanseringen

Samvirkeorganisasjonene i landbruket er gitt den utøvende rollen som markedsregulator innenfor hovedproduksjonene. Unntaket er hagebrukssektoren, som ikke har markedsregulator, hvor GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS) administrerer avsetningstiltak. Markedsregulator gjennomfører balanseringstiltak. Dette skal skje i samsvar med regelverket som er fastsatt, og forvaltes av Omsetningsrådet. Markedsregulator får dekning for kostnadene ved de enkelte tiltakene i henhold til regelverket.

Følgende samvirkeorganisasjoner var markedsregulatorer i 2021:

- Tine SA for melk
- Norske Felleskjøp SA for korn
- Nortura SA for kjøtt og egg

Systemet for markedsregulering

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Formålet med kvoteordningen for melk er å tilpasse melkeproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet innenfor de målsettingene Stortinget har fastsatt, herunder distriktsprofil og variert bruksstruktur. Kvoteordningen er hjemlet i omsetningsloven, og administreres av Landbruksdirektoratet. Mellomfinansiering og administrasjonskostnadene av kvoteordningen er finansiert over fondet for omsetningsavgift på melk.

Kvoteordningen skal i utgangspunktet være selvfinansierende. Kostnader knyttet til inndragning av kvoter o.l., samt administrasjon, dekkes av fondet for omsetningsavgift på melk. For melk som omsettes ut over kvote må melkeprodusenten betale en overproduksjonsavgift, som godskrives fondet for melk. Dette innebærer at ordningen i sin helhet driftes av midler fra fondet for melk. Administrative utgifter til sekretariatet fastsettes av LMD. Rammene for kvoteordningen ligger utenfor rådets myndighet.

Kvoteordningen skal i utgangspunktet være selvfinansierende.

OMSETNINGS- RÅDETS NØKKELTALL 2021

Nøkkeltall

Omsetningsrådet forvalter midler fra omsetningsavgiftene, overproduksjonsavgift på melk, standardisert erstatning for egg, fjørfe og svin, samt midler fra jordbruksavtalen. Rådets virksomhet påvirker ikke miljøet utover normal styrevirksomhet.

504,7

mill. kroner i fonds-
inntekter i 2021.

Oversikt over innkomne midler, bruk og årsresultat 2021:

	<i>I tusen kroner</i>
Fond per 1. januar 2021	513 850
Omsetningsavgifter	428 336
Overproduksjonsavgift	40 314
Andre inntekter ¹⁾	34 187
Finansinntekter	1 835
Inntekter	504 672
Avsetningstiltak og adm.kostnader markedsregulator	213 667
Produksjonsregulerende tiltak (eksklusive kvoteordningen for melk)	4 605
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	252 006
Administrasjonskostnader og andre kostnader	14 098
Administrasjon kvoteordningen for melk ²⁾	22 879
Oppkjøp av melkekvoter (ku og geit)	147
Andre kostnader	2 508
Utgifter	509 910
Fond per 31. desember 2021	508 611
Årsresultat	-5 239

¹⁾ Overført fra jordbruksavtalen og standardisert erstatning for svin, egg og fjørfe.

²⁾ Inkludert kostnader til utvikling av fagsystem melkekvote

Innkome midler

I 2021 ble det bokført 504,7 mill. kroner i inntekter til fondene. Av dette utgjorde renteinntekter 1,8 mill. kroner. Omsetningsavgiften for de avgiftsbelagte produktene utgjorde 428,3 mill. kroner. I tillegg kom 31,4 mill. kroner overført fra jordbruksavtalen, som kollektivt dekker omsetningsavgift på hagebruksprodukter, samt avsetningstiltak i hagebrukssektoren. Overproduksjonsavgiften på melk utgjorde 40,3 mill. kroner. Øvrige inntekter til fondene utgjorde 2,8 mill. kroner, og omfattet standardisert erstatning på egg og fjørfekjøtt.

Omsetningsavgiftene

Det ilegges omsetningsavgift på alle jordbruksvarene, med unntak av hagebruksprodukter, som dekkes kollektivt over jordbruksavtalen. Omsetningsavgiftene blir innbetalt av produsentene når de selger sine produkter. Avgiften blir brukt til finansiering av avsetningstiltak, produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Avgiftene fastsettes normalt ved årsskiftet, og revideres halvårlig, men de vurderes løpende gjennom året etter markedssituasjonen. Unntaket er kornsektoren, der omsetningsavgiften følger kornåret, som går fra 1. juli til 30. juni. For melk, egg og kjøtt av kylling og kalkun, fastsetter LMD de løpende avgiftene. For kjøtt fra svin, sau/lam og storfe/kalv, samt avgiften på korn, fastsetter LMD maksimalsatser. Innenfor den øvre grensen fastsetter Omsetningsrådet de løpende avgiftene gjennom året, jf. tabellen nedenfor.

OMSETNINGSAVGIFTENE 2021

Oversikt over endringer gjennom året:

Produkt	Omsetningsavgift (kr per l/kg)										Maks satser fra 1.1.21	Maks satser fra 1.7.21	Overprod. avgift	
	F.o.m. 1.1.21	F.o.m. 1.2.21	F.o.m. 1.3.21	F.o.m. 5.4.21	F.o.m. 1.7.21	F.o.m. 28.21	F.o.m. 13.9.21	F.o.m. 4.10.21	F.o.m. 15.11.21					
Fjørfe														
Egg	0,80				0,70									
Kalkun	0,28													
Kylling	0,28													
Kjøtt														
Sau	1,80										3,00			
Lam	1,80					0,80	1,80				3,00			
Storfe	0,50	0,20	0,90	0,20				1,70	0,50		2,50			
Gris	0,50										1,50			
Purke/råne	0,60													
Korn														
Korn	0,01				0,025						0,03	0,04		
Oljefrø	0,01				0,025						0,03	0,04		
Erter, lupiner og åkerbønner	0,01				0,025						0,03	0,04		
Melk														
Kumelk	0,10				0,09									4,90
Geitmelk	0,10				0,09									4,90
Pelsskinnavgift	1,00 %													

470 mill.

kroner var den totale kostnaden på markedsbalansering i 2021.

AVSATT OVER JORDBRUKSOPPGJØRET

For 2021 ble det avsatt 31,4 mill. kroner over underpost 70.11 Markedstiltak til kollektiv dekning av omsetningsavgift hagebruk og avsetningstiltak hagebruk og potet. Midlene forvaltes av Omsetningsrådet.

KOSTNADER

De totale kostnadene ved markedsbalanseringen i 2021 utgjorde 470 mill. kroner. Det er først og fremst behovet for midler til avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak som varierer fra år til år etter graden av tilbudsoverskudd i de enkelte sektorene. Det vises til omtalen under de enkelte sektorene.

ÅRSRESULTAT

Regnskapet viser et underskudd på 5,2 mill. kroner i 2021. Det vises til nærmere omtale under de enkelte sektorene og rådets regnskap. Underskuddet trekkes fra fondskapitalen, som ved utgangen av 2021 utgjorde 508,6 mill. kroner.

Regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Omsetningsrådet anser at denne forutsetningen er oppfylt.

Sammendraget nedenfor viser forbruket av midler i 2021:

<i>I tusen kroner</i>	Avsetnings- tiltak ¹⁾	Produksjons- regulerende tiltak ²⁾	Faglige tiltak	Opplysnings- virksomhet ³⁾	Sum sektorvis
Melk og melkeprodukter	109 323		12 126	27 276	148 725
Kjøtt	39 184		85 731	52 126	177 041
Hagebruk	5 390		1 653	25 620	32 662
Egg	29 788	4 605	5 799	12 221	52 413
Fjørfe			12 009	14 479	26 488
Korn	29 983		220	2 346	32 549
Pelsdyr			400		400
Sum alle sektorer	213 667	4 605	117 939	134 067	470 278

¹⁾ Avsetningstiltak inkluderer administrasjonskostnader hos markedsregulator.

²⁾ Produksjonsregulerende tiltak på egg er "Frivillig førtidsslaktning av verpehøner".

³⁾ Opplysningsvirksomhet inkluderer midler til markedsføring av økologiske produkter og Nytt Norge.

MARKEDSUTVIKLING OG TILTAK

Melk

Foto: Alexander Masoch, Unsplash.com

27,6 mill.

På grunn av økt produksjon av kumelk gikk samlet melkeleveranse opp med 27,6 mill. liter fra 2020.

MARKEDSSITUASJONEN

Samlet leveranse av ku- og geitemelk til meieri var 1 544,3 mill. liter i 2021. Det ble levert 1 525,4 mill. liter kumelk, opp fra 1 496,9 mill. liter i 2020. Leveransen av geitemelk var 18,9 mill. liter, en nedgang på nesten 0,9 mill. liter sammenlignet med 2020. Samlet sett gikk melkeleveransene dermed opp med 27,6 mill. liter fra 2020 til 2021, og dette skyldes økt produksjon av kumelk.

En liten andel av den norske melken leveres ikke til meieri, men foredles lokalt. I 2021 utgjorde dette 3,6 mill. liter, opp fra 3,1 mill. liter i 2020. Dette utgjorde 2,4 promille av produsert kumelk. For geitemelk var denne andelen større. Mengden lokalt foredlet geitemelk var 1,1 mill. liter, opp fra 1,0 mill. liter i 2020, som tilsvarte 5,7 prosent av all produsert geitemelk.

I 2021 var fettprosenten i kumelken på 4,42 prosent, opp fra 4,38 prosent i 2020. Reguleringslageret, lager utover forretningsmessig lager, av smør var på nesten 1 100 tonn ved utgangen av november 2020, og i løpet av 2021 økte dette med om lag 2 000 tonn til nesten 3 100 tonn ved utgangen av november 2021. Det ble importert 518 tonn smør. Ifølge Opplysningskontoret for meieriprodukter sank forbruket av smør med 3,9 prosent i 2021.

Reguleringslagrene av hvitost økte med omtrent 2 700 tonn, til nesten 9 700 tonn ved utgangen av 2021. Ved utgangen av november 2020 var reguleringslageret for skummetmelkpulver på under 200 tonn. I 2021 var det rikelig tilgang på melk og et behov for reguleringsproduksjon av skummetmelkpulver. Som følge av dette, økte lageret for skummetmelkpulver med nesten 1 100 tonn, til nærmere 1 300 tonn ved utgangen av november 2021. I tillegg var det ordinær eksport av 2 433 tonn tørrmelk.

Forholdstallet for disponibel melkekvote for kumelk var 1,07.

Produksjonen av geitemelk var høyere enn etterspørselen etter geitemelk-produkter. Om lag 1,2 mill. liter ble brukt til fôr. Disponibel geitemelkkvote var satt til 0,94.

OPPNÅDD PRIS

I jordbruksoppgjøret 2021 ble målprisen for melk økt med 8 øre per liter, fra kr 5,47 til kr 5,55 per liter. Gjennomsnittlig noteringspris for kalenderåret 2021 var kr 5,51 per liter. Sammenlignet med gjennomsnittlig noteringspris for 2020, er dette opp 4 øre per liter.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

Samlet sett gikk melkeleveransene opp med 27,6 mill. liter fra 2020 til 2021. Det ble rapportert en anvendelse på 1 562,1 mill. liter ku- og geitemelk til prisutjevningsordningen for melk (PU). Dette var 40,6 mill. liter, tilsvarende 2,7 prosent mer enn i 2020.

Størst økning i volum var det i anvendelsen av melk til tørrmelk, en økning på 51,5 mill. liter. Anvendelsen av melk til ikke smaksatte melkeprodukter til dagligvare ble redusert med 18,9 mill. liter sammenlignet med i 2020. Bruken av melk til modnet ost til dagligvaremarkedet økte 21,2 mill. liter, en økning på 3,6 prosent fra 2020 til 2021.

Importen av meieriprodukter økte med 4,5 prosent i mengde, tilsvarende 1 467 tonn fra 2020 til 2021. Importverdien økte med tilsvarende 4,5 prosent. Ost, yoghurt/syrnet melk og smaksatt søt melk sto for det meste av importen, med ca. 93 prosent av både den totale importmengden og -verdien.

Norsk eksport av meieriprodukter er relativt beskjeden. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) var ost det meieriproduktet som utgjorde mest i eksportverdi også i 2020, med 56 prosent, mens mysepulver, som hadde nest størst eksportverdi, hadde 22 prosent. Eksporten av myseproteinkonsentrat har siden 2013 utgjort en betydelig andel av mengden eksporterte meieriprodukter fra Norge. Eksporten av mysepulver var i 2021 19 250 tonn. Eksporten av ost var på et historisk lavt nivå med 4 654 tonn. Av en total eksportnedgang på 3 223 tonn ost, har eksporten til USA gått ned med 1 800 tonn. Fra 1. juli 2020 fikk ikke lenger norsk ost eksportstøtte. En del av eksporten av meieriprodukter går til utlandet under ordningen for utenlands bearbeiding, og ikke som ordinær eksport, men dette volumet er ikke trukket ut.

OMSETNINGSAVGIFT OG OVERPRODUKSJONSAVGIFT

Det ble krevd inn 147,7 mill. kroner i omsetningsavgift og 40,3 mill. kroner i overproduksjonsavgift for melk. Renteinntektene til fondet for omsetningsavgift på melk var på omkring 290 000 kroner, inklusive renter fra kvoteordningen.

Ved inngangen av 2021 var fondet på 111,2 mill. kroner, mens det ved utgangen av året var på 124 mill. kroner.

**Import av meieri-
produkter økte med
4,5 prosent fra 2020
til 2021.**

AVSETNINGSTILTAK

Totalt 109,3 mill. kroner av omsetningsavgiften ble brukt til avsetningstiltak i meierisektoren og til markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse. Dette var 0,3 mill. kroner høyere enn i 2020.

Kompensasjon for reguleringskapasitet for 2021 er regnskapsført med 38,3 mill. kroner, som er en reduksjon på 1,8 mill. kroner (4,5 prosent) sammenlignet med 2020. Beregningen av kompensasjonen for 2021 ble gjort etter samme modell som i 2020, og etter nye bestemmelser i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter fra 10. februar 2021.

Totalt ble det utbetalt 5,1 mill. kroner i prisnedskrivning til skummetmelkpulver til fôr. Utbetalingen ble redusert med 4,5 mill. kroner, tilsvarende 46 prosent, fra 2020. Reduksjonen skyldes en oppdatering av tilvirkningskostnader for produksjon av skummetmelkpulver. Kvantumet skummetmelkpulver som ble solgt til fôr økte imidlertid sammenlignet med året før. Det ble solgt 625 tonn i 2021, mens det ble solgt 557 tonn året før.

Det ble utbetalt 7,2 mill. kroner i prisnedskrivning av geitemelk til fôr. Kompensasjonsbeløpet ble redusert med 2,3 mill. kroner sammenlignet med 2020. Reduksjonen hadde sammenheng med redusert volum.

Kostnader til reguleringstransport var på 27,9 mill. kroner i 2021. Dette er en økning på 5,8 mill. kroner fra 2020. Økt utbetaling har sammenheng med økt volum i 2021.

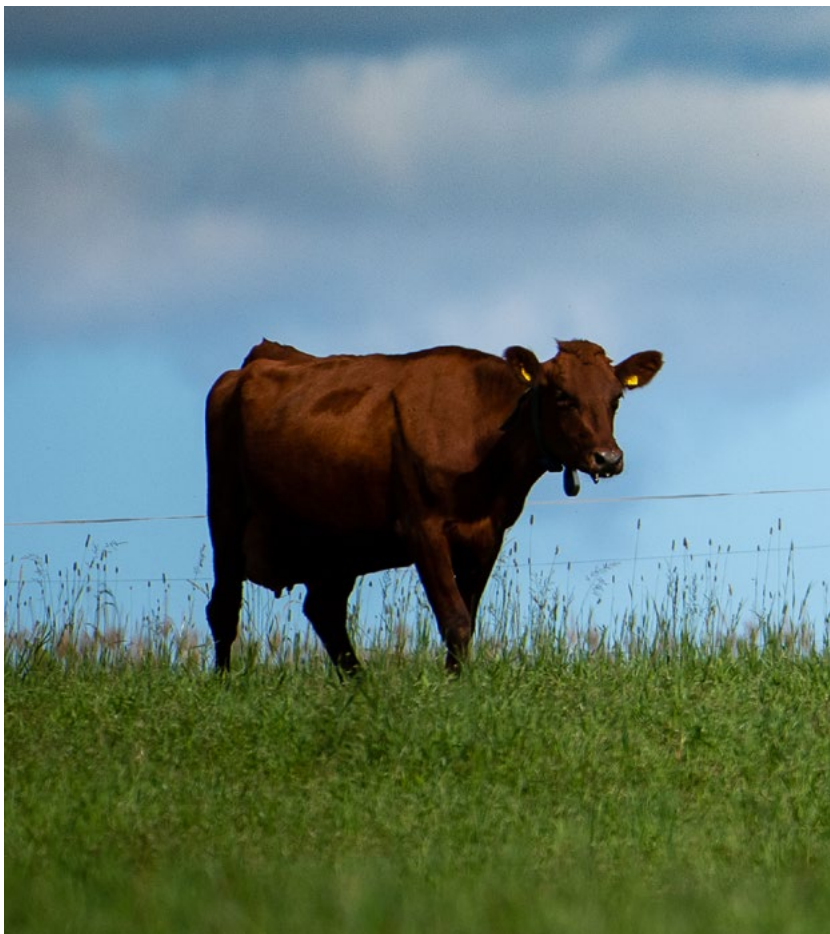

Foto: Landbruksdirektoratet

Kostnader ved lagring av reguleringsprodukter utgjorde 17,0 mill. kroner, noe som var en økning på 1,3 mill. kroner (8,1 prosent) sammenlignet med 2020. Økningen har sammenheng med at reguleringslagrene var større i 2021 enn i 2020.

Kostnadene til mellomtransport mellom reguleringslagre, inkludert håndteringskostnader, ble beregnet til 3,5 mill. kroner, noe som var en økning på 0,2 mill. kroner sammenlignet med året før.

Salg til spesialmarkeder utgjorde 5,4 mill. kroner, en reduksjon på 0,8 mill. kroner fra 2020.

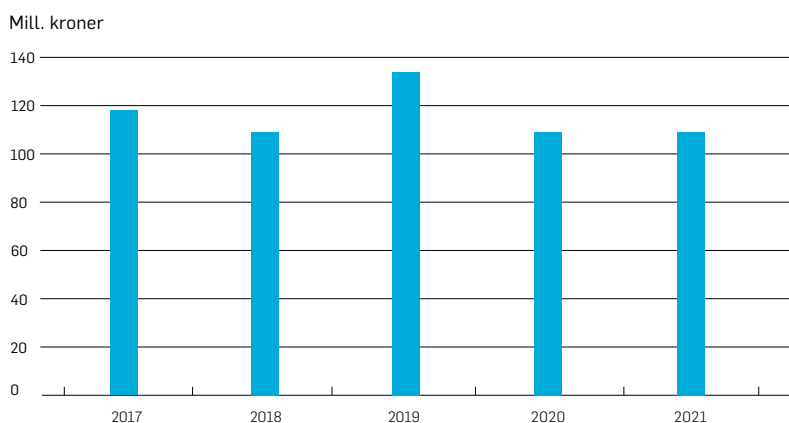
Prisnedskrivning av skolemelk utgjorde 6,2 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk, en økning på om lag 0,5 mill. kroner sammenlignet med 2020. I 2020 bidro covid-19-pandemien og nedstengte skoler og barnehager til reduksjon i salget av skolemelk. I 2021 var det mindre nedstenging av skoler og barnehager enn i 2020, og dette er hovedårsaken til økt salg i 2021.

I 2021 hadde Tine SA en netto prisgevinst ved reguleringslagring på 10,4 mill. kroner. Dette ble godskrevet fondet for omsetningsavgift på melk. Prisgevinsten var 4,6 mill. kroner lavere enn i 2020.

Tine SA fikk utbetalt om lag 6,5 mill. kroner mer i akonto-overføringer enn de faktiske avsetningstiltakene kostet. 5 132 kroner skal betales Tine fra fondet for omsetningsavgift på melk som rente på mellomværende.

Tine SAs administrasjonskostnader var på 9,0 mill. kroner, en nedgang på 62 000 kroner sammenlignet med 2020.

Bruk av midler til avsetningstiltak i melkesektoren i perioden 2017–2021:

Samlet regnskap for avsetningstiltak i melkesektoren:

I kroner	2021	2020
Prisnedskrivning av skolemelk	6 242 387	5 743 954
Reguleringskapasitet	38 300 000	40 100 000
Reguleringstransport	27 895 536	22 099 359
- Korrigert oppgave for 2019		2 565 429
Mellomtransport og håndtering	3 519 028	3 328 807
Lagringskostnader	17 006 167	15 730 256
Salg til spesialmarkeder	5 433 880	6 238 667
Geitemelk til fôr	7 202 070	9 509 395
Skummetmelkpulver til fôr	5 148 898	9 600 360
Pristap/prisgevinst	-10 392 761	- 14 993 510
Renteoppgjør	5 132	83 495
Markedsregulators administrasjonskostnader	8 962 960	9 025 438
Sum	109 323 297	109 031 650

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Geno, Norsk Sau og Geit (NSG) og KOORIMP (Husdyrnæringens koordinerings enhet for smittebeskyttelse ved import) og Helsetjenesten for storfe fikk til sammen 12,126 mill. kroner fra omsetningsavgiften på melk, noen som var noe lavere enn i 2020. Av dette fikk Geno utbetalt 6,5 mill. kroner og NSG 1,5 mill. kroner til avlsarbeid, mens KOORIMP fikk 450 000 kroner til smittebeskyttelse ved import. I tillegg ble det innvilget 3,677 mill. kroner til Helsetjenesten for storfe for å arbeide med de kliniske infeksjonssykdommene BCoV og BRSV.

Fordeling av midler til faglige tiltak i melkesektoren:

	I kroner
Geno	6 500 000
Norsk Sau og Geit	1 500 000
KOORIMP	450 000
Helsetjenesten for storfe	3 676 000
Sum	12 126 000

Opplysningsvirksomhet

Det ble gitt 27,3 mill. kroner i tilskudd til opplysningsvirksomhet gjennom midler fra omsetningsavgiften i 2021. Tilskuddet ble gitt til Opplysningskontoret for meieri-produkter (Melk.no), samt opplysningsvirksomhet i regi av Stiftelsen Norsk Mat.

Fordeling av midler til opplysningsvirksomhet i melkesektoren:

I kroner	2021	2020
Opplysningskontoret for meieri-produkter	24 385 952	24 486 827
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	2 040 000	2 016 137
Stiftelsen Norsk Mat, Økologisk mat	850 000	850 000
Sum	27 275 952	27 352 964

Stiftelsen Norsk Mat tildeles midler fra omsetningsavgiften for å drive generisk markedsføring av økologisk mat og å gjennomføre kampanjer for den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift på melk bidro med 0,85 mill. kroner til markedsføring av økologisk mat, tilsvarende beløp som i 2020.

62 469

kroner mindre gikk til markedsregulators administrasjonskostnader i 2021 sammenlignet med 2020.

Videre ble det anvendt vel 2 mill. kroner til markedsføring av Nyt Norge, noe som er en økning på nær 24 000 kroner fra 2020.

Melk.no driver merkenøytral informasjonsvirksomhet på vegne av aktørene i meieribransjen. Formålet er å øke kunnskapen om, og fremme forbruket av norsk melk og meieriprodukter, blant annet gjennom internett siden deres. I 2021 ble det bevilget 24,4 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk til Melk.no.

For nærmere informasjon om opplysningsvirksomheten vises det til hjemmesiden til Melk.no, <http://www.melk.no>.

Opplysningskontoret for meieriprodukters prosjektregnskap for de to siste årene:

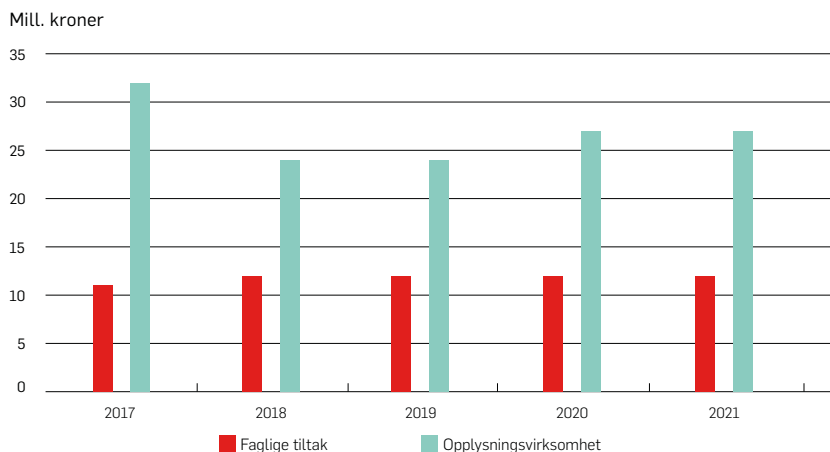
I kroner	2021	2020
Forbruker	10 594 149	11 501 061
Samfunnsmiljø	1 572 054	1 548 475
Kompetanse, analyse, innsikt	1 129 003	867 774
Sum markedsaktiviteter	13 295 206	13 917 310
Sum personal- og driftskostnader	11 090 746	10 569 517
Opplysningskontoret totalt	24 385 952	24 486 827

Melk.no brukte 14 048 kroner mindre enn budsjetttrammen som var gitt gjennom omsetningsmidlene.

I tillegg bidro eierne i Opplysningskontoret for meieriprodukter med 2,25 mill. kroner til en søtmelkskampanje i 2021. Totalbudsjettet, inkludert eierfinansiering, var derfor på 26,7 mill. kroner.

Bruken av midler til opplysningsvirksomhet var noe lavere enn i 2020. Det ble bevilget 0,1 mill. kroner mindre over fondet for omsetningsavgift på melk til Opplysningskontoret for meieriprodukter sammenlignet med 2020, og eierfinansieringen til søtmelkskampanjen var 750 000 kroner lavere enn året før. Bruken av midler til faglige tiltak var på samme nivå som i 2020.

Bruk av omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for melk i perioden 2017–2021:

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

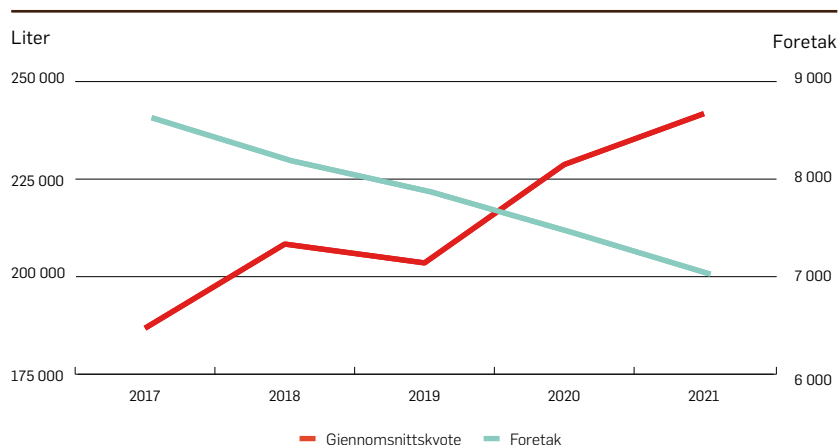
Kvoteordningen for melk har som formål å tilpasse ku- og geitemelkproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet. Forskrift 2011-12-23 nr. 1502 om kvoteordningen for melk danner det formelle grunnlaget for ordningen. Landbruksdirektoratet har forvaltningsansvaret for kvoteordningen, og LMD er klageinstans.

Kumelkproduksjon

I 2021 disponerte 6 999 foretak til sammen 1 692 mill. liter kumelkkvoter. Forholdstallet for disponibel kvote for kumelk var 1,07, og produksjonstaket var 963 000 liter.

Fra 2017 til 2021 var det en reduksjon fra 8 581 til 6 999 foretak med kumelkkvoter, som utgjør en nedgang på 18 prosent. Gjennomsnittlig disponibel kvote per foretak økte i samme periode, fra 186 788 liter til 241 784 liter, som utgjør en oppgang på 29 prosent.

Utviklingen i gjennomsnittlig disponibel kvote og antall foretak med kumelkproduksjon de siste fem årene:

Geitemelkproduksjon

I 2021 var det 256 foretak med geitemelkkvoter. Disse foretakene hadde til sammen en disponibel kvote på om lag 21,4 mill. liter. Forholdstallet for disponibel kvote for geitemelk var 0,94, og produksjonstaket var 900 000 liter.

Fra 2017 til 2021 var det en reduksjon fra 288 til 256 foretak med geitemelkkvoter, som utgjør en nedgang på 11 prosent. I samme periode økte gjennomsnittlig disponibel kvote fra 78 560 liter til 83 696 liter, en oppgang på 7 prosent.

Omsetning av melkekvoter

Det gjennomføres årlig kjøp og salg av både kumelkkvoter og geitemelkkvoter dersom ikke annet vedtas i jordbruksoppgjøret. I 2021 ble det gjennomført salg av ku- og geitemelkkvoter, og kjøp fra staten av kumelkkvoter.

Ved salg måtte minst 40 prosent av totalt salg selges til staten, mens inntil 60 prosent kunne selges til private kjøpere. Prisen som staten betalte var 4,00 kr per liter.

241 784

Gjennomsnittlig disponibel kvote per foretak økte med 29 %, til 241 784 liter i perioden 2017–2021.

Foto: Landbruksdirektoratet

I 2021 var det etterspørseloverskudd i alle regioner.

Grunnkvote for kumelk solgt til staten ble videresolgt til de som søkte om å kjøpe grunnkvote. Prisen for å kjøpe grunnkvote var 4,00 kr per liter. Sist det var mulig å kjøpe grunnkvote for kumelk fra staten var i 2016.

Omsetning av kumelk

Det var 107 selgere av kumelkkvote, og i overkant av 4 mill. liter grunnkvote ble solgt til staten. Megden solgt til staten ble videresolgt til de som søkte om å få kjøpe grunnkvote fra staten.

I 2021 var det 3 042 kjøpere av kumelkkvote. Kjøp og salg av melkekvote skjer innenfor hver produksjonsregion. I 2021 var det etterspørseloverskudd i alle regioner, og mengden søkerne fikk tilbud om å kjøpe varierte fra 377 liter i Nordland til 5 944 liter i tidligere Østfold og Vestfold.

Omsetning av geitemelk

I 2021 ble det solgt 66 799 liter geitemelkkvote til staten, fra fire selgere. For geitemelk ble det ikke solgt ut igjen kvote, så beløpet på 267 196 kroner ble finansiert over omsetningsavgiften.

Mellomfinansiering

Geitemelkkvote solgt til staten ble ikke videresolgt, og enkelte som fikk tilbud om kjøp av kumelkkvote betalte ikke innen betalingsfristen, og mistet muligheten til å kjøpe mengden de ble tilbudt. Dette medfører behov for mellomfinansiering, og i 2021 ble det behov for finansiering på totalt 784 728 kroner som ble dekt over fondet for omsetningsavgiftsmidler.

I fastsettelsesbrev av 1. juni 2021 vedtok LMD endringer i kvoteforskriften, og opphevet gebyret ved kjøp av grunnkvote fra staten. Dermed var det ingen gebyrinntekter i 2021.

Kjøtt

Foto: Landbruksdirektoratet

Stengte grenser og mindre reising utenlands økte fortsatt etterspørselen for kjøtt i 2021.

MARKEDSSITUASJONEN

Koronasituasjonen preget fortsatt markedet for kjøtt i 2021, med økt salg og underskudd av kjøtt, spesielt for storfe og svin. Stengte grenser og mindre reising utenlands økte etterspørselen. Produksjonen av storfe og svin økte, mens produksjonen av sau/lam ble redusert marginalt.

Rekordhøy import av svinekjøtt

Produksjonen av svinekjøtt gikk opp fra 2020 til 2021, og endte på 134 799 tonn, en økning på 3 108 tonn (2,4 prosent). Det var først og fremst økte slaktevekter som bidro til økningen, med en gjennomsnittlig vekt for slaktegris på rundt 2,5 kg høyere enn i 2020. Antallet griser som ble slaktet var omtrent uendret.

Som i 2020 medførte koronasituasjonen stengte grenser også i 2021. Svinekjøtt er et vanlig grensehandelprodukt, og stengte grenser økte derfor salget innenlands. Ifølge markedsregulator økte salget med 6,6 prosent i 2021. Tross økt produksjon var det underskudd i markedet, og det var stort behov for import. Det var vedtatt generell nedsatt tollsats størsteparten av året. Importen økte med 85,7 prosent fra året før, seks ganger så stor som importen i 2019. Reguleringslageret var tomt for svin hele året.

Fra 1. januar 2021 var det ikke lenger tillatt med reguleringseksport av svin. Med høy etterspørsel og tomt reguleringslager var det imidlertid ikke behov for dette tiltaket.

Etter vedtak i jordbruksoppgjøret 2021 ble svin lagt over til volummodellen fra 1. juli. LMD ba Omsetningsrådet om en uttalelse om rådets syn på øvre ramme for reguleringslagring før endelig fastsetting av maksimalt kvantum, som følge av Stortingets behandling av Prop. 200 S (2020-2021) om jordbruksoppgjøret 2021 m.m., hvor taket var satt til inntil 3 000 tonn per år. Omsetningsrådet behandlet saken i ekstraordinært møte 28. juni, og uttrykte i sitt vedtak bl.a. at «Om et tak på 3 000 tonn vil være tilstrekkelig synes tvilsomt ut fra Norturas vurderinger og anbefalinger om et betydelig høyere tak.» LMD fastsatte 30. juni maksimalt årlig kvantum svin for innlegging på reguleringslager til 3 000 tonn, med henvisning til de prinsippene som ligger i volummodellen for jordbruksvarer.

På bakgrunn av omlegging til volummodellen, vedtok Omsetningsrådet å ta purke og råne inn igjen i markedsreguleringen fra 1. januar 2022.

Økt produksjon av storfe

Etter nedgang i produksjonen de siste to årene, økte storfeproduksjonen i 2021 med 2,9 prosent. Produksjonen endte på 87 731 tonn, en økning på 2 438 tonn fra året før. Reguleringslageret var tomt for storfe ved inngangen til året, men det ble behov for noe innfrysing på slutten av året. Det var 367 tonn storfe på reguleringslageret ved utgangen av 2021.

Stengte grenser og mindre reiser utenlands, samt endret forbruksmønster på grunn av stengte serveringssteder, førte til økt etterspørsel etter kjøtt innenlands. Ifølge Nortura økte salget av storfe med 5,6 prosent sammenlignet med 2020, og 10,8 prosent sammenlignet med 2019. Underskuddet i markedet førte til at det ble innvilget generell nedsatt tollsats for storfe nesten hele året. Importen økte med hele 30,8 prosent i 2021, og endte på 21 379 tonn.

Liten nedgang i produksjonen av sau og lam

Produksjonen av sau/lam gikk ned med 0,8 prosent fra 2020 til 2021, og endte på 24 369 tonn. I følge Nortura økte salget med 3,7 prosent. Året før var økningen i salget på hele 13,6 prosent. Pandemien førte til noe større etterspørsel etter sau og lam, men effekten var ikke like stor som for andre kjøttslag. Nortura har de senere årene hatt fokus på å øke salg av lammekjøtt i dagligvare også utenfor høysesongen, noe som har bidratt til en vekst i salget.

Det ble importert nærmere 814 tonn sau/lam i 2021, en økning fra 289 tonn året før, som tilsvarer en økning på 181 prosent. Det har vært en betydelig nedgang i eksport av sau/lam de siste årene. I 2021 ble det kun eksportert 13 tonn, mens det i 2020 ble eksportert 275 tonn, en reduksjon på 95 prosent.

Ved inngangen til året var reguleringslageret på 1 880 tonn lam. Dette ble tømt i løpet av første kvartal. Selv om det var behov for noe innfrysing i slaktesesongen, var reguleringslageret igjen tomt for sau/lam ved utgangen av året.

Produksjonen av storfekjøtt økte med 2,9 % i 2021, tilsvarende en økning på 2 438 tonn.

OPPNÅDD PRIS

Svin

I første halvår 2021 lå målprisen på kr 33,89 per kg. Fra 1. juli 2021 gikk svin over til volummodellen. Målprisen ble dermed avvirket, og det ble fastsatt planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for andre halvår. PGE ble satt til kr 35,50 per kg. Den akkumulerte gjennomsnittsprisen for andre halvår endte på kr 35,53 per kg.

Storfe

PGE for storfe var for første halvår 2021 kr 64,30 per kg, opp kr 1,80 per kg fra andre halvår 2020. I andre halvår ble PGE satt opp med kr 2,00 per kg, til kr 66,30 per kg. I første halvår endte akkumulert noteringspris på nivå med PGE, mens akkumulert noteringspris i andre halvår endte på kr 66,25 per kg, kr 0,05 under planlagt snitt.

Lam

PGE for lam var kr 66,90 per kg i første halvår, opp kr 0,50 fra andre halvår 2020. I andre halvår ble PGE økt med kr 2,50 per kg, til kr 69,40 per kg. Oppnådd pris ble kr 66,71 per kg i første halvår og kr 68,94 per kg i andre halvår, hhv. kr 0,19 per kg og kr 0,46 per kg under planlagt snitt.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

I perioden 2006–2021 økte den samlede produksjonen av svin, storfe, kylling og sau/lam med 25 prosent. Økningen har i hovedsak skjedd i de kraftfôrbaserte produksjonene svin og fjørfe, mens produksjonen av storfe nå ligger omtrent på samme nivå som i 2006. Det ble i årene før 2020 tatt grep for å dempe overskuddet av svin i markedet, noe som førte til en nedgang i produksjonen. Etterspørselsveksten de to siste årene har imidlertid bidratt til et underskudd i markedet. Produksjonen av de grovfôrbaserte kjøttslagene har vært relativt stabil i perioden sett under ett, men med en del variasjoner mellom år. Produksjonen av sau/lam økte i perioden 2012 til 2017, men gikk kraftig ned i 2019, og har ligget på dette nivået siden. For storfe har produksjonen vært nedadgående de to foregående årene, mens den i 2021 økte med 2,9 prosent.

Det ble totalt importert 36 552 tonn gris, storfe og sau/lam i 2021, en økning på 50 prosent fra året før. Det var økt import av alle kjøttslagene. Eksporten i samme periode ble på 5 085 tonn, en reduksjon på 14 prosent fra året før. Handelstallene omfatter spiselig kjøtt og slakteavfall.

OMSETNINGSavgiften

I 2021 ble det innbetalt 170 mill. kroner i omsetningsavgift. Renteinntektene ble bokført med 1,2 mill. kroner. Grunnet bortfall av et tidligere utstedt krav om standardisert erstatning endte denne posten på -1,1 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift var ved inngangen av året på ca. 294 mill. kroner. I løpet av året ble fondet redusert med ca. 10 mill. kroner, til 284 mill. kroner.

Maksimalsatsene fastsettes ut fra en forventet markedssituasjon. I 2021 var maksimalsatsen for sau/lam kr 3,00 per kg, for svin kr 1,50 per kg og kr 2,50 per kg for storfe.

AVSETNINGSTILTAK OG PRODUKSJONSREGULERENDE TILTAK

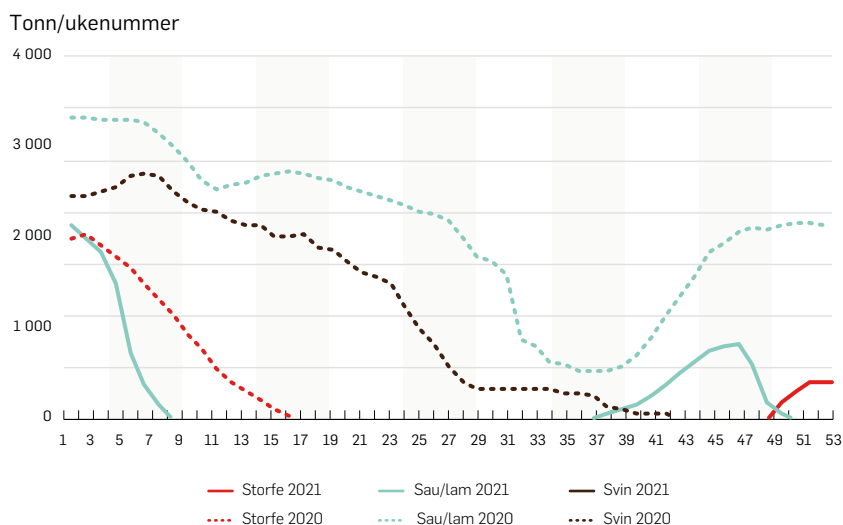
Reguleringslageret totalt var ved inngangen til året på 1 880 tonn, kun bestående av lam. Ved utgangen av året var det 367 tonn storfe på reguleringslager, og det var tomt for de andre kjøttslagene. Det ble ikke lagt inn svin på reguleringslager gjennom hele året.

50 %

Total import av gris, storfe og sau/lam økte med 50 %.

Utviklingen i reguleringslageret for kjøtt 2020 og 2021:

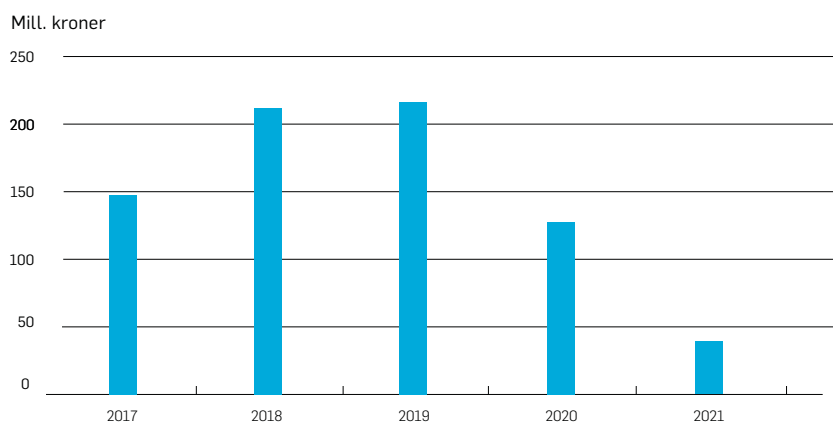
Det påløp primært kostnader til reguleringslagring av kjøtt av storfe og lam. Kostnadene til avsetningstiltak, inkludert administrasjonskostnader, var 39,2 mill. kroner, 88,4 mill. kroner mindre enn i 2020 og en reduksjon på hele 69 prosent.

Fordeling av midler til avsetningstiltak for kjøtt de siste to årene:

I kroner	2021	2020
Reguleringslager ¹⁾	7 515 620	25 537 704
Frysefradrag	16 614 270	44 755 510
Reguleringseksport	0	29 520 807
Utkjøp av smågrisprodusenter	0	12 320 000
Saukjøtt til veldedige formål	0	130 302
Markedsregulators administrasjonskostnader	15 053 854	15 367 460
Sum	39 183 744	127 631 783

¹⁾ I posten inngår pristap/prisgevinst i perioden.

Bruk av midler til avsetningstiltak for kjøtt i perioden 2017—2021:

69 %

Kostnadene til avsetningstiltak ble redusert med hele 69 %, 88,4 mill. kroner mindre enn i 2020.

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

For kjøtt gis det tilskudd til forsøksvirksomhet, forskning og avl i regi av avlsorganisasjoner og andre, samt til Animalia. Animalia er et av Norges ledende fag- og utviklingsmiljøer innen kjøtt- og eggproduksjon. Animalia arbeider langs hele verdikjeden fra dyrevelferd og dyrehelse, via dyretransport og slakting til skjæring, foredling og prosess.

Det ble brukt ca. 85,7 mill. kroner til faglige tiltak på kjøtt, finansiert over omsetningsavgiften:

I kroner	2021	2020
Forsøksvirksomhet, forskning og avl	31 030 000	30 777 000
Bærekraft og kosthold	4 050 060	3 881 000
Kommunikasjon, IT og økonomi	7 279 842	6 106 000
Helsetjeneste felles (Husdyrfag)	511 753	1 623 000
Husdyrkontrollene	9 101 619	10 841 000
Helsetjenesten for sau	3 037 425	2 825 000
Helsetjenesten for svin	5 010 970	4 230 000
Helsetjenesten for storfe	2 677 074	2 786 000
Dyrevelferd transport/slakt	1 899 460	1 509 000
KOORIMP	995 374	944 000
Skjæring og analyse	5 841 397	7 122 000
Prosess og produkt	2 899 134	1 893 000
Mattrygghet	2 217 872	2 679 000
Klassifisering	6 068 740	5 501 000
FoU	1 790 280	68 000
Ekstra FoU	300 000	300 000
Overførte midler fra 2020 til 2021	1 020 464	
Sum	85 731 464	83 085 000¹⁾

¹⁾ Summen er avrundet til hele tusen. Nøyaktig forbruk er 83 084 584 kroner.

Støtte til forsøksvirksomhet, forskning og avl var på til sammen 31,0 mill. kroner. Dette er midler som brukes utenom Animalia. Norsvin fikk 12,0 mill. kroner til ordinært avlsarbeid og 1,2 mill. kroner til omstillings- og utviklingsprosjekter, Norsk Duroc 5,1 mill. kroner, Scanpig 610 000 kroner, Norsk Sau og Geit 3,1 mill. kroner, Geno 2,8 mill. kroner til avlsarbeid på NRF, mens TYR fikk 4,2 mill. kroner til ordinært avlsarbeid på kjøttfe og 700 000 kroner til spesielle prosjekter. I tillegg ble andre prosjekter støttet med midler i størrelsesorden 100 000–500 000 kroner.

Forsøksvirksomhet, forskning og avl viser en økning i tildeling for 2021 på 253 000 kroner, og økningen er fordelt på flere organisasjoner.

I april 2021 vedtok Omsetningsrådet å overføre ubrukte midler til faglige tiltak fra 2020 til 2021. På grunn av koronasituasjonen hadde ikke Animalia fått gjennomført all aktivitet som forutsatt i 2020, og så derfor behov for å styrke aktiviteten på noen områder i 2021. Beløpet på 1,02 mill. kroner for kjøtt ble i 2021 benyttet til ekstra IT-utvikling av registreringsløsning for dyrevelferdsprogrammet for storfe. Dyrevelferdsprogrammet for storfe ble satt i drift 1. januar 2022.

Omsetningsavgiften for storfe, svin og sau/lam har ifølge Animalia blant annet blitt brukt til:

- utvikling og drift av dyrevelferdsprogrammene
- helseovervåkning i avlsbesetninger på svin
- etablering og kommunikasjon før lansering av dyrevelferdsprogrammet for storfe
- videreføring av kontrollprogrammet mot virussjukdommene BRSV og BCoV
- sluttføring av bransjeretningslinjer for trygg omsetning av livdyr, produksjon av elektroniske livdyrattester og lansering av besetningens klauvstatus som ledd i tryggere livdyromsetning
- utvikling av et dyrevelferdsprogram for sau
- arbeid med leddbetennelse, munnskurv, oppdatert parasittrådgivning, samt undersøkt effekten av mosjon hos sauer i direktigheten
- utvikling av en digital saueskole, Sau360
- modernisering av purkemodulen i Ingris (dataprogram for registrering og styring av svineproduksjon) med fokus på datafangst og toveis integrasjon med Dyrehelseportalen
- lansering av innsynslogg i husdyrkontrollene der produsenten kan se hvilke rådgivere som har hatt tilgang til dataene og når
- klassifiseringskontroll, utdanning og etterutdanning av klassifisører
- oppdatering av klassifiseringslikninger for storfe og svin
- å fullføre prosjektet MeatCrafter, en ny metode for klassifisering av lam. Det kreves imidlertid et oppfølgingsprosjekt før metoden er klar for å implementeres i ordinær drift.
- Innføring av Autofom som klassifiseringsmetode for gris. Den er innført på enkelte slakterier, og Animalia produserer og utleverer mye statistikk både internt i bransjen og til eksterne aktører.
- gjennomføring av flere FoU-prosjekter, blant annet Robotcher
- oppfølging av stortingsmeldingen om klima, prosessen med nye nordiske næringsstoffanbefalinger (NNR2022), utvikling i proteinforsyning og -kilder i norsk kosthold, og konsekvenser av store kostholdsendringer og redusert kjøttforbruk og -produksjon i Norge
- fagformidling og håndtering av spørsmål knyttet til bedøving av gris, avliving av hanekyllinger og teknologisk utvikling for kjønnssortering i egget, NRK-saken «Griseindustriens brutte løfter» og fugleinfluensautbruddet i Rogaland
- utvikling av en rekke nye kurs og opplæringspakker, utvikling av ny læringsplattform, oppdatering og utvikling av e-læringskurs

De totale kostnadene for Animalias avdeling for kjøtt ble på 100,6 mill. kroner, mot 95,5 mill. kroner i 2020. Av disse ble 53,7 mill. kroner finansiert av omsetningsmidler på kjøtt, mens 46,9 mill. kroner kom fra annen inntekt; forskningsprosjekter, oppdrag, kurs, salg av materiell m.m. Animalias driftsresultat i 2021 var på 1,7 mill. kroner.

Opplysningsvirksomhet

Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) driver forbrukerrettet, merkenøytral opplysningsvirksomhet for hele kjøtt- og eggsektoren, og finansieres fra tre fond for omsetningsavgifter: kjøtt, egg og fjørfekjøtt. Opplysningsvirksomhet er et av tiltakene i markedsbalanseringen. MatPrat er OEKs hovedkanal.

OEK skal være en omdømmebyggende og -forvaltende aktør basert på kunnskap og kjennskap til markedene. Endringer hos forbrukerne og i samfunnet har ført til bl.a. økt oppmerksomhet på klima/miljø, bærekraft, dyrevelferd, helse/ernæring og etikk etc., og man tilstreber i størst mulig grad å følge myndighetenes kostråd. Omdømme og tillit til informasjon som folk er ute etter, genererer trafikk til OEKs nettsider og profiler i sosiale media. Høy trafikk er også grunnlaget for å nå fram med kunnskap om kjerneproduktene, og dermed oppnå målene med aktivitetene. OEKs nettsider og sosiale kanaler, inkludert Matprat.no, Matstart.no, Mats og Youtube.no, hadde over 66 mill. økter, en økning fra 65 mill. økter i 2020. Av denne aktiviteten oppnådde Matprat alene 61 mill. økter, mot 59 mill. økter året før.

Det heldigitale læreverket i mat- og helsefaget i grunnskolen, Matopedia, ble fram mot august 2021 omarbeidet og revidert, og fra og med høsten 2021 er Matopedia en samutgivelse fra Opplysningskontoret for brød og korn, Opplysningskontoret for meieriprodukter (melk.no), og OEK. Da Matopedia ble lansert høsten 2021 var også den tekniske løsningen betydelig oppgradert og målgruppetilpasset, og innholdet var utvidet med en serie nye filmer. I overkant av 608 grunnskoler bestilte lisens til det digitale læreverket for skoleåret 2021/2022.

OEK samarbeidet også med de andre opplysningskontorene om en matpakke-kampanje i forbindelse med skolestart 2021. Det ble gjennomført en undersøkelse om matpakkevaner og en forbrukerkampanje om viktigheten av matpakken for foreldre som har barn på barneskolen. Opplysningskontorene samarbeidet også om innsikt og forbrukerkommunikasjon for å redusere det norske matsvinnet.

Selv om det i mange sammenhenger uttrykkes positive holdninger til sau og lam som råvare, har forbruket per capita vært synkende siden 2013. For å lykkes med å snu denne utviklingen er det avgjørende å utvide situasjonene der forbrukeren bruker sau/lam utover de typiske sesongene, samt å bygge kjennskapen til lam som alternativ hos de yngre forbrukerne. For å synliggjøre sau/lam som en aktuell råvare utover de typiske sesongene, laget OEK mye nytt innhold på lam, og fokuserte på lam gjennom hele året. For å vise hvordan lam kan brukes i større deler av året, var et viktig grep å løfte fram lam i ukemenyene. Det var samtidig prioriterte aktiviteter knyttet til påske, sommer og grill, høst og jul. Lam sto også sentralt i Matprats bærekraftsatsing, og ble profilert på en egen temaside, «Bærekraftig matproduksjon», hvor OEK løftet fram viktigheten av norsk matproduksjon.

OEKs nettsider og sosiale kanaler hadde over 66 mill. økter i 2021.

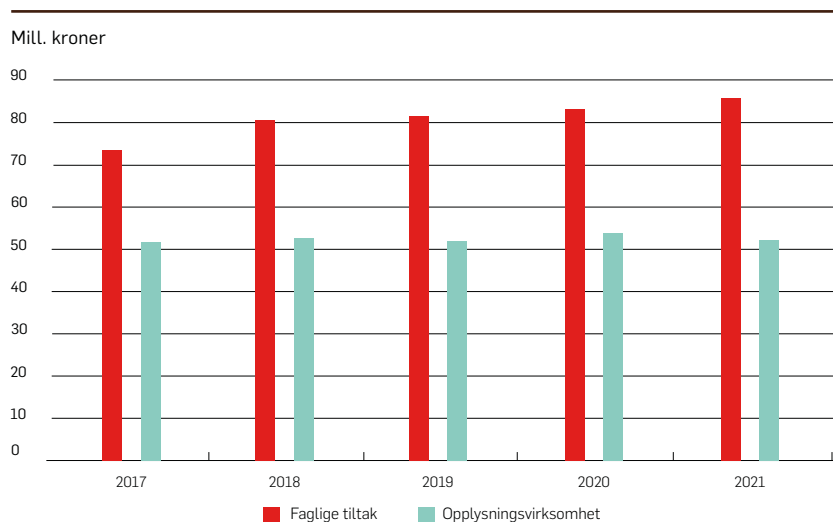
Også i 2021 var det et eksternt kritisk søkelys på norsk griseproduksjon. Omdømmet til svinekjøtt er allerede utfordret. Å bygge omdømmet for svinekjøtt er et langsiktig prosjekt som også ble prioritert dette året. For å øke oppmerksomheten om svin som råvare, ble svin representert på forsiden på matprat.no gjennom hele året. OEK løftet fram inspirerende innhold som fremmer svinekjøtt som en god og anvendelig råvare. Sommer og grill, samt jul, er viktige sesonger for svin, og inspirasjonsinnhold om svinekjøtt hadde en sentral plass i disse kampanjeperiodene. I tillegg ble det ved flere anledninger løftet fram innhold om hvordan norsk griseproduksjon foregår, og innhold om dyrevelferd for norske griser.

OEKs forbrukerkommunikasjon om storfe er knyttet opp mot å profilere den norske råvaren. Storfe er en sentral råvare i ukemenyene, i egne medier som matprat.no, samt i sosiale medier. Fordi det har vært rettet mye negativ oppmerksomhet mot rødt kjøtt når det gjelder helse og klima, var hovedtyngden av aktivitetene i 2021 knyttet til bærekraft og ernæring/helse. OEK jobber kontinuerlig overfor forbrukerne og storsamfunnet med å vedlikeholde og bygge positive holdninger til, og omdømme for norsk storfekjøtt. Dette gjøres med utgangspunkt i norske kostholdsråd og anerkjent forskning. Målsettingen er å sikre at rødt kjøtt/storfekjøtt oppfattes som et positivt og naturlig innslag i et normalt kosthold, i samsvar med forskning og fakta på området.

Opplysningsvirksomhet i kjøttsektoren fordeler seg på følgende hovedposter:

I kroner	2021	2020
Administrasjon/drift	20 665 966	20 349 725
Produksjon/marketing	19 605 050	20 399 550
Kommunikasjon/samfunnskontakt	4 854 725	5 577 571
Samfunnsaktør	4 279 952	4 870 739
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	49 405 692	51 197 585
Stiftelsen Norsk Mat, generisk markedsføring av økologisk mat	800 000	800 000
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	1 920 000	1 897 539
Sum	52 125 692	53 895 124

Bruk av midler til opplysningsvirksomhet og faglige tiltak for kjøtt i perioden 2017—2021:

Fjørfe

Foto: Landbruksdirektoratet

EGG

Markedssituasjonen

Det var en bedring i markedsbalansen i første del av 2021 sammenlignet med året før, og markedsregulator beregnet et overskudd av konsumegg på 94 tonn egg, mot 670 tonn for 2020. Det var imidlertid behov for markedsregulerende tiltak også i 2021. Førtidsslakting av verpehøner for å dempe produksjonen og skillevirksomhet (skille av eggehvite og -plomme) var blant de viktigste tiltakene for å bedre balansen i eggmarkedet.

Produksjonen av egg holdt seg omtrent på samme nivå som året før, med en reduksjon på 0,1 prosent. Salget varierte gjennom året, og hadde totalt sett en liten økning fra året før på 0,9 prosent.

I november ble det oppdaget høypatogen fugleinfluenza i to verpehønsbesetninger i Klepp kommune i Rogaland. Det ble også påvist smitte hos ville fugler i samme område. Rogaland har stor produksjon av fjørfekjøtt, med 34 283 tonn slaktekylling i 2021. Utbruddet kunne dermed ha rammet forsyningene i Norge betydelig ved spredning til flere produsenter. Mattilsynets tiltak for å begrense smitte omfattet dermed en stor andel av den norske fjørfeproduksjonen. Utbruddet ble imidlertid begrenset til de to besetningene, slik at det ikke fikk noen vesentlig innvirkning på markedsforsyningen.

Egg er underlagt volummodellen, der markedsregulator fastsetter planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for et halvår om gangen. For 1. halvår 2021 ble PGE satt til kr 20,30 per kg, uendret fra andre halvår 2020. I andre halvår økte PGE med 40 øre, til kr 20,70 per kg.

Det var et overskudd av konsumegg på 94 tonn i 2021, mot 670 tonn i 2020.

Produksjon, import og eksport

Eggpakteriene mottok 65 298 tonn egg, som var tilnærmet uendret fra 2020. Engrossalget var på 66 053 tonn, mot 65 645 tonn året før, dvs. en økning på 0,9 prosent. Underskuddet mellom leveranser til eggpakteriene og engrossalg ble dekket av import. I tillegg kommer direktesalget av egg, som i 2020 utgjorde 8 146 tonn (tall for 2021 vil først foreligge mot slutten av 2022).

Importen var på 704 tonn skallegg, en økning på 53,3 prosent fra året før. Eksporten var på 221 tonn, en økning på 9,8 prosent. I tillegg var det noe import av eggprodukter, særlig eggealbumin (et eggeprotein).

Omsetningsavgiften

Det ble betalt inn 55,0 mill. kroner i omsetningsavgift på egg, med en sats på kr 0,80 per kg i 1. halvår og kr 0,70 per kg i andre halvår 2021. I tillegg ble det inntektsført renter med 0,1 mill. kroner og standardisert erstatning på 3,0 mill. kroner. Det ble brukt 34,4 mill. kroner på avsetningstiltak, inkludert administrasjonskostnadene og produksjonsregulerende tiltak, og 5,8 mill. kroner til faglige tiltak, inkludert delfinansiering for byggingen av forsøkshuset for fjørfe ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Til opplysningsvirksomhet på egg ble det brukt 12,2 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift for egg var per 1. januar 2021 på 35,1 mill. kroner og per 31. desember 2021 på 35,1 mill. kroner.

Foto: Landbruksdirektoratet

9,8 %

Eksport av skallegg var på 221 tonn, en økning på 9,8 % fra 2020.

Avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak

Året sett under ett hadde forholdsvis god balanse mellom tilførsel og etterspørsel for egg. Det ble lagt egg på reguleringslager gjennom året. Ved inngangen av året var reguleringslageret på 428 tonn, mens det ved utgangen av året var på 522 tonn. Kostnadene ved avsetningstiltak kom på 34,4 mill. kroner, en reduksjon fra 43,0 mill. kroner (20 prosent) fra året før.

Koronarestriksjoner og redusert salg til storhusholdningsmarkedet medvirket til økning på reguleringslageret på slutten av 2021.

Førtidsslakting av verpehøner ble benyttet for å dempe produksjonen av egg i perioder. Omsetningsrådet ga tillatelse til å redusere eggproduksjonen med inntil 1 500 tonn, og om lag 502 tonn egg ble fjernet med bruk av førtidsslakting. Dette var en reduksjon fra 779 tonn i 2020.

Det største avsetningstiltaket målt i kroner var priskompensasjon for eggehvite. Dette ble gitt for om lag 1 914 tonn eggehvite, en økning fra rundt 1 714 tonn i 2020. Til spesialmarkeder ble det levert 614 tonn skallegg med prisnedskrivning fra omsetningsavgiften, en økning fra 448 tonn i 2020.

Fordeling av midler på avsetningstiltak i eggsektoren i 2020 og 2021:

I kroner	2021	2020
Kjølelagring	1 502 329	1 738 465
Kjøle-/fryselagring eggprodukter	125 916	124 815
Spesialmarkeder / skip i utenriksfart	1 843 183	1 003 372
Skillevirksomhet	22 002 396	17 260 567
Prisgevinst egg og eggprodukter	-169 620	-237 267
Renter av kapitalutlegg	63 920	79 569
Førtidsslakting av verpehøns	4 605 232	6 467 117
Egg til miljøfôrproduksjon	-	11 553 460
Billiglevering av egg (omelettmiks til veldedige formål)	-	257 000
Markedsregulators administrasjonskostnader	4 419 635	4 779 667
Sum	34 392 991	43 026 765

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for eggsektoren i perioden 2017—2021:

Mill. kroner

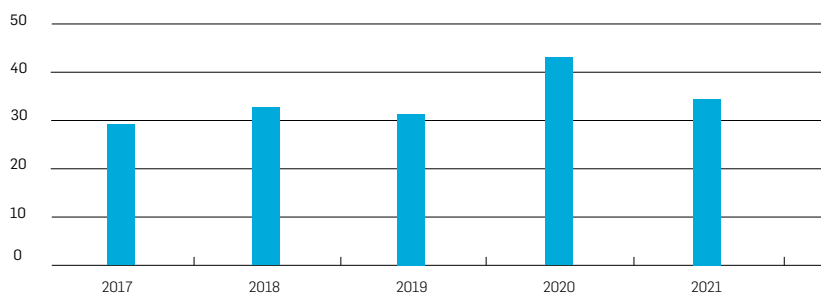

Foto: Landbruksforlaget

Produksjonen av fjørfekjøtt økte med hele 8,2 % fra året før.

FJØRFEKJØTT MARKEDSSITUASJONEN

Etter at markedsreguleringen for fjørfekjøtt ble avvirket i 2007, blir det krevd inn omsetningsavgift bare for finansiering av faglige tiltak og opplysningsvirksomhet.

Produksjonen av fjørfekjøtt endte på totalt 115 539 tonn, som er en økning på hele 8,2 prosent fra året før. Produksjonen har gradvis økt de siste årene, men med en svak nedgang i 2018 og igjen i 2020. Nedgangen i 2020 var knyttet til produksjonsutfordringer forårsaket av koronapandemien. I 2021 økte produksjonen betydelig. Gjenåpning av samfunnet i løpet av året trakk opp etterspørselen og ga mulighet for å øke produksjonen, samtidig som det har vært en økende trend i etterspørselen etter hvitt kjøtt.

Totalt ble det slaktet 105 893 tonn kylling, som utgjorde 92 prosent av alt fjørfeslakt. Kalkun er det nest største fjørfeproduktet i Norge, og utgjorde 7 prosent av total fjørfeproduksjon i 2021. I tillegg produseres det små mengder av annet fjørfe (høns, and, haner og gås).

Eksporten ble redusert med 23 prosent til 1 367 tonn i 2021. I 2020 var det imidlertid en økning i eksporten på 54 prosent. Utførsel under ordningen utenlands bearbeiding (UB) inngår i tallene. Dette kjøttet blir gjeninnført som import av bearbeidede produkter som nuggets, burgere og pålegg med mer.

Det var noen vanskeligheter med å få tak i råvare i det norske markedet høsten 2021, men det ble ikke vedtatt nedsatte tollsatser, da det først og fremst var mangel på vare i enkelte delmarkeder i foredlingsleddet, og det ble vurdert at dette ikke utgjorde en alvorlig markedsforstyrrelse.

Som beskrevet foran, under markeds situasjonen for egg, ble det i november påvist fugleinfluenza i Rogaland. Utbruddet ble begrenset til to besetninger, og fikk dermed ingen vesentlig betydning for markedsforsyningen.

OMSETNINGSavgifTEN

I 2021 ble det innbetalt om lag 31,6 mill. kroner i omsetningsavgift. Renteinntektene utgjorde om lag 0,05 mill. kroner, og standardisert erstatning utgjorde om lag 0,8 mill. kroner. Omsetningsavgiften for fjørfekjøtt var på kr 0,28 per kg. Det ble brukt 12,0 mill. kroner til faglige tiltak, inkludert overførte midler fra 2020 til 2021 på om lag 0,4 mill. kroner og delfinansiering av forsøkshuset for fjørfe ved NMBU. Til opplysningsvirksomhet ble det brukt 14,5 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift for fjørfe var per 1. januar 2021 15,6 mill. kroner, og per 31. desember 2021 på 20,6 mill. kroner.

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Animalia driver faglig opplysningsvirksomhet overfor produsenter og bransjen som helhet med midler fra fondet for fjørfe og fondet for egg. Til faglige tiltak på egg og fjørfekjøtt ble det i 2021 brukt 17,8 mill. kroner. Av denne summen gikk 3,7 mill. kroner til delfinansiering av forsøkshuset for fjørfe ved NMBU. Kostnadene for 2021 ble fordelt med 5,8 mill. kroner på egg og 12,0 mill. kroner på fjørfekjøtt. Omsetningsrådet vedtok å overføre ubrukte midler til faglige tiltak fra 2020 til 2021. For egg og fjørfekjøtt gjaldt det hhv. 46 074 kroner og 373 000 kroner. Midlene ble i hovedsak brukt til oppgradering av videoressursbank og videreutvikling av e-læringskurs.

For Animalia tok arbeidet med dyrevelferdsspørsmål mye ressurser også i 2021.

I mer detalj har Animalia:

- driftet og videreutviklet dyrevelferdsprogrammene
- gjennomført tre etiske regnskap ved fjørfeslakteriene og tre ved slaktekylling-rugeriene
- avholdt båndkontrollkurs for fjørfeslakterier og småskalakurs for produsenter
- gjennomført fire kalibreringsbesøk med kurs/prøve for tråputeskåring
- avholdt kurs for helseovervåkningsveterinærer på eggproduksjon
- gjennomført fjørfenæringens handlingsplan mot resistente bakterier, med lav påvisning av resistens
- gjennomført prosjektet Foreldrevelferd
- gjennomført prosjektet Velferdshøna
- utført teknisk videreutvikling av fagsystemet HelseFjørfe
- utført faglig arbeid med blant annet fjørtap, midd, kråssår, ESBL (antibiotikaresistente bakterier) og patogene E. coli
- utført faglig arbeid med problemstillinger rundt skader på kjøllein hos eggleggende dyr og fjørtap
- utarbeidet ny handlingsplan for dyrehelse og dyrevelferd i norsk fjørfenæring 2022–2023
- gitt faglige bidrag særlig rundt smittebeskyttelse og generell fagstøtte ved fugleinfluensautbruddet i Rogaland i november 2021

I 2021 ble det innbetalt om lag 31,6 mill. kroner i omsetningsavgift for fjørfekjøtt.

Opplysningsvirksomhet

Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) driver forbrukerrettet, merkenøytral opplysningsvirksomhet for hele kjøtt- og eggsektoren, og finansieres fra tre fond for omsetningsavgifter: kjøtt, egg og fjørfekjøtt.

Sesongbasert innhold har vist seg å være spesielt viktig for egg. I 2021 var OEK derfor til stede med egg i digitale og sosiale kanaler gjennom hele året for å kontinuerlig treffe på sesonger og forbrukerbehov. Tiltakene inkluderte ukemenyer, betalt søk, innhold på ernæring og bærekraft, inkludert matsvinn, samt mat- og merkedager. Prioriterte aktiviteter var påske, festmånedene mai, skolestart, høstferien og jul, hvor egg ble profilert både som en svært anvendelig råvare og med sunnhet-/helse-inngang. Egg fikk også en sentral rolle i det nye kostholdsuniverset OEK lanserte i januar 2021. Med kostholdsatsingen ønsket OEK å oppklare en del misforståelser og myter rundt kosthold, og å vise hvilken plass norsk egg har i et sunt og normalt kosthold.

Kylling er en sentral råvare med fast plass i ukemenyene fra MatPrat, som er et viktig tiltak for å oppnå trafikkmålene for råvarene og synliggjøre råvarene som en del av et sunt og bærekraftig kosthold. I 2021 produserte OEK mye nytt innhold med kylling, og dette ble løftet fram gjennom både matprat.no, matstart.no, facebook og instagram. Bruken av kyllingoppskrifter øker fortsatt.

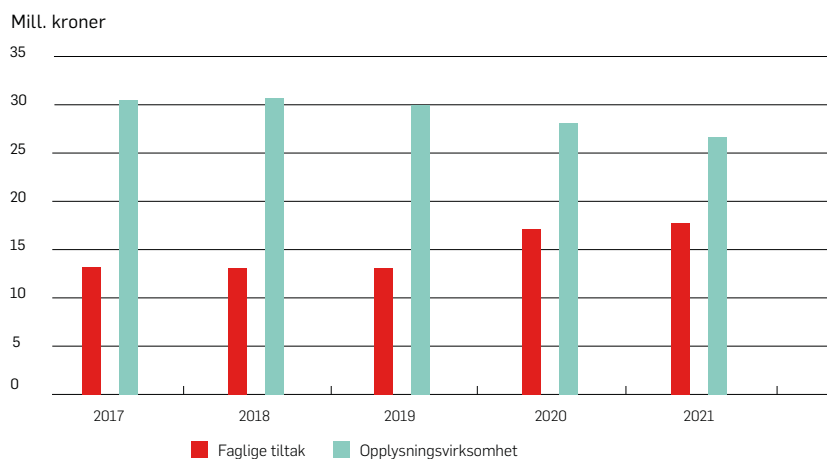
Kostnader til opplysningsvirksomhet i eggsektoren i 2021 og 2020:

I kroner	2021	2020
Administrasjon/drift	4 968 143	5 087 431
Konseptutvikling, produksjon og marketing	4 556 462	5 085 376
Kommunikasjon og samfunnskontakt	1 087 022	1 396 426
Samfunnsaktør	1 269 252	1 215 659
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	11 880 878	12 784 892
Stiftelsen Norsk Mat, generisk markedsføring av økologisk mat	100 000	100 000
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	240 000	237 193
Sum	12 220 878	13 122 085

Kostnader til opplysningsvirksomhet i fjørfekjøttsektoren i 2021 og 2020:

I kroner	2021	2020
Administrasjon/drift	5 849 690	5 743 233
Produksjon/marketing	5 151 164	5 674 057
Kommunikasjon/samfunnskontakt	1 415 935	1 648 090
Samfunnsaktør	1 467 054	1 372 027
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	13 883 843	14 437 406
Stiftelsen Norsk Mat, generisk markedsføring av økologisk mat	175 000	175 000
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	420 000	415 087
Sum	14 478 843	15 027 493

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i egg- og fjørfesektoren i perioden 2017—2021:

Hagebruks- produkter og poteter

Foto: Landbruksdirektoratet

MARKEDSSITUASJONEN

Sesongen 2021 var preget av varmt og tørt vær i alle regioner i store deler av vekstsesongen. Dette førte blant annet til at mye modnet samtidig. Mangel på arbeidskraft førte også til utfordringer, spesielt i arbeidskrevende kulturer. En konsekvens av dette var rekordlav leveranse av jordbær og bringebær til industrien.

Ved inngangen til året var mengden på lager mindre enn normalt for noen grønnsaker, mens det var rikelig av andre. Ved årets slutt var det mer på lager av de fleste grønnsakene, med unntak av rosenkål, kinakål og løk.

Avlingsprognosen for poteter, som ble utført i uke 35, viste at det på landsbasis kunne forventes en potetavling som var ca. 3,9 prosent lavere enn avlingen i 2020. Sammenlignet med perioden 2002–2020 kunne det forventes en avling som var 6,1 prosent høyere.

Etter at potetene er høstet registreres lagerbeholdninger. Ved tellingen 1. november 2021 ble det registrert totalt 166 139 tonn klasse 1 på lager, mot 152 403 tonn og 141 684 tonn på samme tid i henholdsvis 2020 og 2019. Ved dette tidspunktet var det med andre ord vel 9 prosent mer på lager enn i 2020, og ca. 17 prosent mer enn i 2019. Dette er totaltall der både poteter til ordinært konsum og til industriell bruk inngår.

Mangel på arbeidskraft førte til utfordringer i hagebrukssektoren i 2021, spesielt i arbeidskrevende kulturer.

Det er bare adgang til å iverksette reguleringstiltak for poteter til ordinært konsum. Kvantumet poteter til ordinært konsum ved tellingen 1. november var nesten identisk med kvantumet i 2020 og 2019. GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS) gjorde en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter snarlig etter at resultatet av beholdningsregistreringen av matpoteter forelå. GPS vurderte at det ikke var behov for å etablere avsetningstiltak for matpoteter i sesongen 2021–2022.

Året 2021 var et svært godt år for norske epleprodusenter, med en produksjonsøkning på 70 prosent sammenlignet med 2020, og 24 prosent mer enn i 2019. Total avlingsmengde av eple klasse 1 var 10 313 tonn, mot 6 052 tonn i 2020 og 8 302 tonn i 2019. 2 765 tonn epler ble lagt på reguleringslager og om lag 1 244 tonn levert til fabrikk, mens tallene for 2020 var hhv. 289 og 8 tonn.

I jordbruksavtalen for 2021–2022 ble det avtalt målpriser for tolv kulturer (matpoteter, epler og ti grønnsaksslag). Landbruksdirektoratets statistikk viser at elleve av tolv produkter oppnådde en pris i markedet over målpris i andre halvår 2021. Unntaket var epler. For poteter ga prisoppnåelsen en inntekt på i overkant av 10,1 mill. kroner høyere enn det målprisen la opp til, mens den for epler ga ca. 0,9 mill. kroner lavere inntekt dette halvåret.

I avtaleåret 2020–2021 oppnådde frukt og grønnsaker priser som ga 85,8 mill. kroner høyere produksjonsinntekter enn hva målprisen hadde gitt. For poteter ga prisoppnåelsen en inntekt på nesten 24,2 mill. kroner høyere enn det målprisen legger opp til, mens den for epler var 0,9 mill. kroner høyere. Det er grunn til å tro at prisene som ble oppnådd dette avtaleåret har sammenheng med koronapandemien. Flere produkter ble etterspurt i det norske konsummarkedet, og fordi serveringsmarkedet stengte helt eller delvis ned i perioder var det ikke så stort behov for supplerende import. Dette førte igjen til at det ble et mindre prispress i markedet på de norske produktene.

OMSETNINGSavgifTEN

Midlene til avsetningstiltak, faglige tiltak og opplysningsarbeid i hagebrukssektoren blir i sin helhet bevilget over jordbruksavtalen. I jordbruksavtalen ble det bevilget 31,4 mill. kroner på underposten avsetningstiltak hagebruk for 2021.

Til faglige tiltak og opplysningsarbeid ble fondet for omsetningsavgift hagebruk belastet med 27,3 mill. kroner. Det ble gjennom året brukt i alt 5,4 mill. kroner til avsetningstiltak på epler og administrasjon av avsetningstiltak på epler og matpoteter. Fondet for omsetningsavgift hagebruk ble belastet med i underkant av 1 mill. kroner til Omsetningsrådets administrasjon og drift.

Inkludert rente for 2021 på 52 772 kroner, var fondet ved årets slutt på 9,3 mill. kroner, mot 11,5 mill. kroner året før.

5,4 mill.

Det ble bruk 5,4 mill. kroner til avsetningstiltak for epler og matpoteter i 2021.

Foto: Landbruksdirektoratet

AVSETNINGSTILTAK

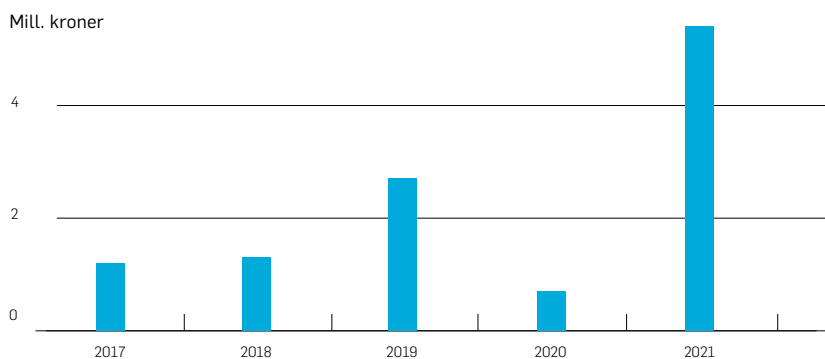
GPS administrerer avsetningstiltakene på grøntområdet.

Landbruksdirektoratet vedtok, i tråd med delegert myndighet fra Omsetningsrådet, at inntil 2 769 tonn epler høstet i 2021 kunne reguleringslagres. Dette ga en kostnad på 2,8 mill. kroner til reguleringslagring av 2 765 000 kg epler. Det ble gjennomført fabrikklevering av 1 244 212 kg epler kl. 1 høstet i 2021. Tilskuddet til fabrikklevering utgjorde nesten 2 mill. kroner.

Utgifter til avsetningstiltak på grøntområdet i 2020 og 2021:

I kroner	2021	2020
Reguleringslagring av epler	2 843 400	188 300
Fabrikklevering av epler	1 993 584	12 160
Administrasjon	552 560	532 698
Sum	5 389 544	733 158

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for hagebruksprodukter i perioden 2017–2021:

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Til faglige tiltak på grøntområdet ble det utbetalt i alt 1,65 mill. kroner for tiltak utført i 2021.

Hovedpostene er spesifisert slik:

I kroner	2021
GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS)	910 000
Fruktlagerinspektøren	562 848
Fagforum Potet	180 000
Sum	1 652 848

GPS gjennomførte, etter samme opplegg som tidligere år, produsentrettet rådgiving for å bedre markedstilpasningen for grøntproduktene og å bedre produktkvaliteten. Fruktlagerinspektøren er ansatt i GPS. Inspektøren driver rådgivning overfor fruktlagrene for å fremme kvalitet og produksjonstilpasning. Han koordinerer arbeidet med markedsbalanseringstiltak, og deltar på møter i produsentlag. GPS gjennomfører også de ukentlige prismøtene og utarbeider ukentlige markedsmeldinger. Virksomheten er delvis finansiert som faglig tiltak.

Fagforum Potet (FFP) har som mål å øke ressursutnyttelsen innen forskning, utvikling og rådgivning, og økt verdiskaping for norske poteter. FFP er et samarbeidsprosjekt mellom Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk Landbruksrådgiving og store deler av potetbransjen. I 2021 var FFP blant annet delaktige i starten av flere forskningsprosjekter, og de var pådriverne for å få laget en klimakalkulator for potet. FFP deltok også i en arbeidsgruppe, som sammen med NIBIO plantehelse forfattet en veileder om «den klimavennlige poteten». De fortsatte arbeidet med rekruttering til potetsektoren, samt videreutviklingen av nettstedet www.potet.no. I tillegg avholdt FFP bransjemøte hvor blant annet tiltak innen plantevern var tema.

Opplysningsvirksomhet

Det ble gitt 25,6 mill. kroner i tilskudd til opplysningsvirksomhet gjennom midler fra omsetningsavgiften i 2021. Tilskuddet ble gitt til Opplysningskontoret for frukt og grønt, samt opplysningsvirksomhet i regi av Stiftelsen Norsk Mat.

Fordeling av midler til opplysningsvirksomhet i hagebruksektoren:

I kroner	2021	2020
Opplysningskontoret for frukt og grønt	23 919 550	23 919 232
Stiftelsen Norsk Mat, markedsføring av Nyt Norge	1 200 000	1 185 963
Stiftelsen Norsk Mat, økologisk informasjonsvirksomhet	500 000	500 000
Sum	25 619 550	25 605 195

Midlene til opplysningsvirksomhet administreres i hovedsak av Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG). OFG er en merkenøytral stiftelse som skal bidra til å stimulere til økt totalforbruk av frisk frukt, friske bær og grønnsaker i Norge.

OFG sin visjon er at frukt og grønt skal være naturlig til alle måltider. OFG skal være en aktiv part for at nasjonale målsettinger for grøntsektoren og for helsesektoren skal nås. Ambisjonen er fem om dagen for hele befolkningen. OFG har også et fokus på norske varer, spesielt i norsk sesong.

Hovedposter for bruk av midler fra omsetningsavgiften i OFGs regnskap for de to siste årene:

I kroner	2021	2020
Administrasjon	10 387 166	9 037 103
Langsiktige holdningskampanjer	1 056 431	1 323 148
Forbrukerkommunikasjon	8 274 675	8 862 846
Markedsundersøkelser	1 059 352	1 065 083
Presseaktiviteter	2 273 710	2 768 830
Samarbeidsprosjekter	464 624	357 713
Videreutvikling av web m.m.	403 592	504 509
Sum	23 919 550	23 919 232

Det ble utbetalt totalt 2,5 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til generisk markedsføring av økologisk mat i 2021. Fondet for omsetningsavgift for hagebruk bidro med 0,5 mill. kroner til aktiviteten. Videre ble det utbetalt totalt 6,0 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til markedsføring av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift for hagebruk bidro med 1,2 mill. kroner til aktiviteten.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for hagebruk 2017–2021:

Korn

Foto: Landbruksdirektoratet

I sesongen 2020/2021 ble målprisen oppnådd for alle kornslag.

MARKEDSSITUASJONEN

Kornmottakene tok imot 1 269 500 tonn salgskorn inkl. oljefrø, erter og åkerbønner fra innhøstingen i 2020. Hvete utgjorde 308 500 tonn, derav 225 500 tonn mathvete, tilsvarende 73 prosent.

Høsten 2020 gav jevnt over gode bygg og hvetekornavlinger. Godt vær under innhøstingen resulterte i høy andel mathvete.

Klassefordeling av matkorn per mai 2021:

	Kvantum (tonn)	Fordeling (%)
Klasse 1	82 700	36,6
Klasse 2	22 100	9,8
Klasse 3	58 400	25,8
Klasse 4	22 900	10,1
Klasse 5	39 900	17,7
Sum	226 000	100,0

I tillegg var det overlagret 15 400 tonn hvete klasse 1 fra 2019-sesongen.

I sesongen 2020–2021 ble målprisen oppnådd for alle kornslag.

Målprisene er gjengitt i tabellen nedenfor, i øre per kilo:

	Målstyringspris	Oppnådd noteringspris	Avvik
Mathvete	367	367	0
Matrug	322	322	0
Bygg	306	306	0
Havre	283	283	0
Oljefrø	598	598	0

Siden kornåret avviker fra kalenderåret nevnes markedsregulatorns prognose for 2021-avlingen. Per 11. mai 2022 er forventet salgskvantum, inklusive erter, oljefrø og åkerbønner, på 1 141 000 tonn. Av dette er 250 000 tonn hvete, derav 187 000 tonn (75 prosent) matkorn. Reguleringskostnadene for 2021-avlingen blir resultatført i 2022.

OMSETNINGSavgiften

Omsetningsavgiften ble fastsatt til kr 0,01 per kg korn og oljefrø for perioden 1. juli 2020 til 30. juni 2021, og til kr 0,025 per kg for perioden 1. juli 2021 til 30. juni 2022. Satsene lå innenfor rammene for maksimalsatsene, som var kr 0,03 per kg for 2020/2021-sesongen og kr 0,04 per kg for 2021/2022-sesongen.

For kornåret 2020/2021 ble det innbetalt 12,8 mill. kroner i omsetningsavgift på korn og oljefrø. I kalenderåret 2021, som omfatter deler av kornåret 2020/2021 og det ikke avsluttede kornåret 2021/2022, ble det innbetalt 23,2 mill. kroner. Saldo for fondet per 1. januar 2021 var på 46,4 mill. kroner. Fondet ble godskrevet med 0,14 mill. kroner i renter for 2021. Fondet for omsetningsavgift på korn var ved årets slutt på 35,6 mill. kroner.

Foto: Landbruksdirektoratet

AVSETNINGSTILTAK

Fra avlingen i 2020 ble det overlagret 38 700 tonn klasse 1-korn til en kostnad på 10,9 mill. kroner. Videre ble det omdisponert 31 941 tonn mathvete klasse 5 til fôr gjennom prisnedskrivning, til en samlet kostnad på 13,8 mill. kroner. Avsetningstiltak, inkl. administrasjonskostnader hos markedsregulator, var i 2021 30,0 mill. kroner.

Utgifter til avsetningstiltak i kornsektoren 2020 og 2021:

I kroner	2021	2020
Overlagring	10 879 600	3 672 200
Nedskrivning til fôrkorn	13 823 170	10 966 087
Administrasjon	5 277 393	5 376 672
Sum	29 980 163	20 014 959

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

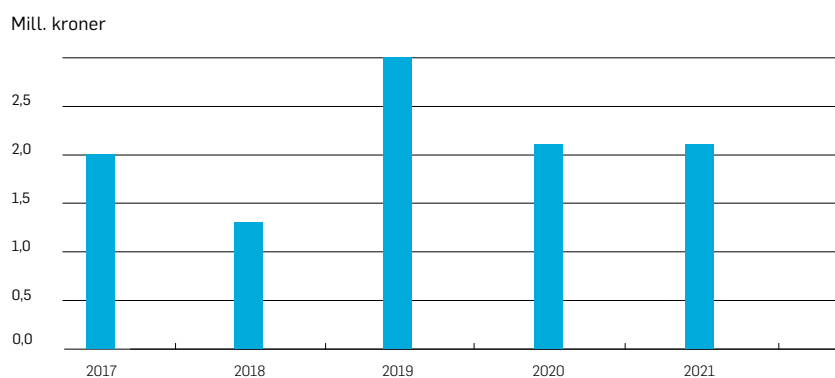
Opplysningskontoret for brød og korn ble avviklet 31. desember 2020. Korn-, mølle- og bakerbransjen ble for 2021 enige om en videreføring av generisk opplysningsvirksomhet for brød og korn gjennom tjenestekjøp. Virksomheten er finansiert med midler fra fondet for omsetningsavgift på korn og midler fra mølle- og bakerbransjen. Samlet bidrag fra bransjen i 2021 var på 2,1 mill. kroner. Over fondet for omsetningsavgift på korn ble det bevilget 2,1 mill. kroner.

Det ble brukt i alt 2,5 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til generisk markedsføring av økologisk mat, hvorav fondet for omsetningsavgift på korn bidro med 75 000 kroner. Videre ble det brukt totalt 6,0 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til markedsføring av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift på korn bidro med 180 000 kroner til aktiviteten.

Opplysningsvirksomhet i kornsektoren i 2021:

I kroner	2021
Opplysningsvirksomhet for brød og korn	2 100 000
Matmerk, nasjonal merkeordning, «Nyt Norge»	180 000
Matmerk, generisk markedsføring av økologisk mat	75 000
Sum	2 355 000

Bruk av midler til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for korn i perioden 2017–2021:

Pelsdyr

MARKEDSSITUASJONEN

Skinnpriene i verdensmarkedet har generelt vært fallende over flere år. I 2021 snudde trenden på mink, og prisen gikk opp med 102 prosent mot året før. Antall norske skinn som ble omsatt var derimot lavere enn forventet, med 117 000 skinn. På skinn av rev falt prisen med 8 prosent sammenliknet med 2020, mens antall solgte reveskinn mer enn doblet seg til 30 500 skinn. Totalt førte skinnsalget i 2021 til en innkrevd omsetningsavgift på omtrent 600 000 kroner, mot forventet 550 000 kroner i opprinnelig budsjett.

Forbudet mot hold av pelsdyr trer i kraft 1. februar 2025. Grunnet de lave skinnprisene i verdensmarkedet, samt utfordringer med å skaffe riktig og økonomisk forsvarlig fôr til dyrene, har mange pelsskinnprodusenter valgt å avvikle driften allerede nå. Ved utløpet av året gjensto det to oppdrettere av rev og fem oppdrettere av mink.

OMSETNINGSAVGIFTEN

Omsetningsavgiften på pelsdyrskinn var i 2021 på 1 prosent av salgsbeløpet. Tilsvarende avgiftssats har vært benyttet siden 2006.

Omsetningsrådet foreslo i 2021 for LMD at omsetningsavgiften settes til 0 prosent fra og med 1. januar 2022, og at fondet for omsetningsavgift på pelsskinn avvikles. Departementet fastsatte avgiften i henhold til forslaget fra Omsetningsrådet. 2021 var dermed det siste året det ble krevd inn omsetningsavgift på pelsskinn. Fondets størrelse var i starten av året på 260 000 kroner, og i slutten av året på 45 000 kroner.

Antall solgte reveskinn mer enn doblet seg sammenliknet med 2020.

FAGLIGE TILTAK OG OPPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Midlene fra omsetningsavgiften på pelsdyrskinn anvendes til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Av Norges Pelsdyrslags (NPA) totale kostnader knyttet til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet på 1 mill. kroner, ble 0,4 mill. kroner dekket over omsetningsavgiften. Midlene ble, i likhet med tidligere år, benyttet til delvis dekning av kostnadene til opplysningsarbeid, faglig veiledning overfor produsent og til dyrevelferd.

Fordelingen på de ulike postene fremkommer av tabellen under.

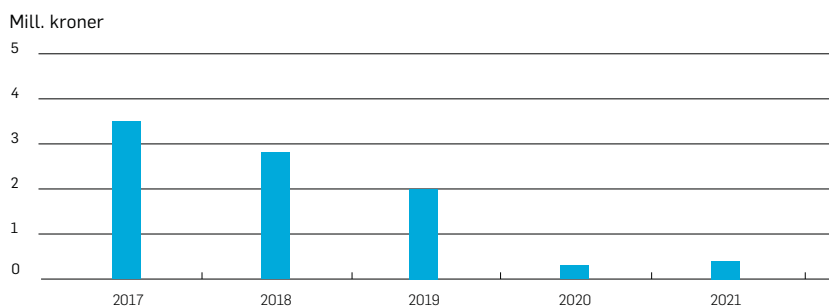
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i pelsdyrsektoren:

I kroner	2021	2020
Opplysningsarbeid	100 000	100 000
Faglig opplysning, produsent	200 000	40 000
Sykdomsbekjempelse og overvåkning		50 000
Dyrevelferd	50 000	60 000
Administrasjonsutg. NPA	50 000	50 000
Sum	400 000	300 000

Midlene ble i 2021 brukt til informasjonsarbeid rettet mot politikere og media, både gjennom direkte kontakt og generelt informasjonsarbeid. Videre ble midlene brukt til faglige tiltak overfor produsentene. Det ble gjennomført rådgivningsbesøk med fokus på forhold omkring avvikling av produksjonen og markedsforhold for skinnsalg. Lokallagene av NPA arrangerte sine utstillinger i første halvår. Det ble gjort forberedelser for den sentrale årsutstillingen i første halvår, men som følge av koronasituasjonen ble selve arrangementet på høsten utsatt.

Innenfor dyrevelferd ble kontakten med medlemmene videreført. FarmSert-sertifisering er obligatorisk, og systemets håndbok og kravstandard revideres årlig. Sommeren 2017 ble de første norske pelsdyrgårdene revidert etter WelFur-systemet. Dette er et europeisk system for vurdering av dyrevelferden, og revideringen utføres av danske revisorer. Revisjonene utføres i fastsatte perioder, og deltagelsen er obligatorisk for å få omsatt skinn på auksjonene. NPA deltar i koordineringen av arbeidet og med informasjon til produsentene.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften på pelsdyr til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i perioden 2017–2021:

REGNSKAP FOR OMSETNINGS- AVGIFTENE

Resultatregnskap 2021

<i>Mottatte omsetningsavgifter, overprod.avgift og bevilgninger (hele tusen kroner)</i>	Spesifikasjon i noter	2021	2020
Mottatt omsetningsavgift	1	428 336	810 905
Mottatt overproduksjonsavgift	1	40 314	26 451
Andre inntekter	1	34 187	212 882
Sum inntekter	1	502 837	1 050 238
Avsetningstiltak og adm.kostnader markedsregulator	1	218 273	300 279
Faglige tiltak	1	117 939	114 493
Opplysningsarbeid	1	125 567	128 926
Opplysningsarbeid økologisk markedsføring	1	2 500	2 500
Opplysningsarbeid Nyt Norge	1	6 000	5 930
Statlig oppkjøp av melkekvoter	1	147	478 537
Tap på fordringer	1	2 508	0
Sum bevilgninger	1	472 933	1 030 664
Disponible omsetningsavgiftsmidler		29 904	19 574
Kostnader fagsystem kvote	2	0	21 953
Administrasjons- og andre kostnader	2	36 977	25 660
Finansinntekter	1	1 835	5 487
Årsresultat	1	-5 239	-22 552

Balanse per 31.12.2021 (i tusen kroner)

Eiendeler	Spesifikasjon i noter	2021	2020
Omløpsmidler:			
Forskutterte midler	3	8 195	6 165
Driftskredittlån	4	34 000	119 000
Utestående fordringer	5	130 531	263 947
Bankinnskudd		383 248	655 561
Sum omløpsmidler		555 974	1 044 673
Sum eiendeler		555 974	1 044 673
Gjeld og fondskapital			
Fondskapital	1	508 611	513 850
Bevilgede, ikke utbetalte midler	6	14 272	50 629
Kortsiktig gjeld	7	5 231	478 572
Leverandørgjeld	7	27 861	1 623
Forskudd fra markedsregulatorer	7	0	0
Sum kortsiktig gjeld		47 363	530 823
Sum gjeld og fondskapital		555 974	1 044 673

Oslo, 31.12.2021
20. mai 2022

BJØRG TØRRESDAL

THEA SUSANNE SKAUG

BJØRN GIMLING

KJERSTI HOFF

MARIT HAUGEN

TRINE HASVANG VAAG

ARNFINN HONGSETH

ANNE BERIT AKER HANSEN

ANNE JØDAHL SKUTERUD

KRISTIN TARALDSRUD HOFF

BJØRN-OLE JUUL-HANSEN

JØRN ROLFSEN

adm. direktør

NINA STRØMNES RODEM

seksjonssjef

Noter til regnskap for omsetningsavgiftene

Årsregnskapet omfatter innkreving av avgifter etter omsetningsloven, samt anvendelse og fovaltning av disse avgiftene.

Prinsipper

Årsregnskapet for Omsetningsrådet er utarbeidet etter lov om årsregnskap (regnskapsloven), og følger regnskapsprinsippene i regnskapsloven §4-1.

Oppstillingen av resultatregnskapet viser inntekter og utgifter til Omsetningsrådet og periodens resultat. Oppstillingen av balansen viser eiendeler, samt kapital og gjeld.

ANVENDTE REGNSKAPSPRINSIPPER

Inntekter

Omsetningsavgiftene regnskapsføres når de er opptjent, altså etter hvert som de faktureres produsenter, omsetningsledd og det offentlige. Opptjente, men ikke innbetalte avgifter per 31.12. periodiseres.

Kostnader

Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt. I de tilfellene det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Utestående fordringer balanseføres til pålydende. (Tall i tusen kroner).

Note 1 – Fondskapital for omsetningsavgiftene per 31.12.21 og årets endring

Sektor	Fondskapital 1.1.21	Mottatte oms.-avgifter	Bevilgninger	Rente- inntekter	Inndekn. adm. kostn.	Andre endringer i fondskapital	Endring i fonds- kapital	Fondskapital 31.12.21
Kjøtt	293 797	169 128	177 041	1 206	3 230	0	-9 937	283 860
Egg	35 114	58 053	54 921	133	3 241	0	24	35 138
Fjørfe	15 585	32 480	26 488	46	983	0	5 055	20 640
Pels	261	606	400	0	421	1	-216	45
Grønt	11 489	31 400	32 662	52	983	0	-2 193	9 296
Korn	46 366	23 176	32 549	137	1 545	0	-10 781	35 585
Melk	111 238	187 994 ¹⁾	148 725	289	26 556	192	12 810	124 047
Kvotordn. melk	0						0	0
Sum	513 850	502 837	472 786	1 862	36 959	193	-5 239	508 611

¹⁾Inkl. overproduksjonsavgift på 40,679 mill. kroner

Note 2 – Administrasjons- og andre kostnader

	2021	2020
Sekretariatskostnader	12 728	12 405
Driftskostnader Omsetningsrådet	1 352	2 082
Administrasjon kvotordningen for melk	11 430	11 140
Fagsystem melkekvote (DISKO)	11 449	21 953
Tap på fordringer	2 508	0
Sum administrasjonskostnader	39 467	47 580

Note 3 – Forskutterte midler

	2021	2020
Tine SA	6 496	3 167
Nortura SA Kjøtt	0	1 197
Nortura SA Fjørfe	116	386
Nortura SA egg	0	61
Stiftelsen Norsk Mat	0	70
Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker (OFG)	0	1
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd GPS	0	175
Felleskjøpet Agri SA	1 582	1 108
Sum	8 195	6 165

Note 4 – Driftskredittlån

	2021	2020
Nortura SA Kjøtt per 31.12.	34 000	119 000
Sum	34 000	119 000

Renter Nibor 3 mnd + 0,9 prosent rente
Inntektsførte renter i 2021 var 0,4 mill. kroner

Note 5 – Utestående fordelt per sektor

	2021	2020
Utestående kjøtt	46 052	10 173
Utestående fjørfe	2 646	0
Utestående egg	14 559	12 259
Utestående melk	61 946	239 872
Utestående pels	109	36
Utestående hagebruk	0	0
Utestående korn	962	0
Perodisering	0	0
Mellomværende Landbruksdirektoratet	0	0
Annet	4 256	1 607
Sum	130 531	263 947

Note 6 – Bevilgede, ikke utbetalte midler

	2021	2020
Nibio	0	0
Tine SA	0	0
Stiftelsen Norsk Mat	0	0
Nortura SA kjøtt	3 052	28 269
Nortura SA egg	9 074	21 950
Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker (OFG)	0	0
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd GPS	343	0
DAVA Foods Norway	632	409
Norges Pelsdyrlag	400	0
Diverse mottakere	772	0
Felleskjøpet Agri SA	0	0
Q-meieriene	0	0
Sum	14 272	50 629

Note 7 – Annen kortsiktig gjeld

	2021	2020
Forskningsavgift og matproduksjonsavgift	0	0
Kortsiktig gjeld	5 231	478 572
Forskudd fra markedsregulator	0	0
Leverandørgjeld	27 861	1 623
Sum	33 092	480 195

Note 8 – Forpliktelse knyttet til reguleringsanlegg

Omsetningsrådet har forvaltet oppfølgingen av tidligere bevilgninger til reguleringsanlegg for LMD. Siden reguleringsanlegget ikke lenger er i bruk, ble kontoen avsluttet, og saldo overført til LMD i 2021.

Per 31.12.2021	2021	2020
Forpliktelse overfor LMD	0	0
Samlet forpliktelse per. 31.12.21	0	0

RESULTATREGNSKAP

Reguleringsanlegg

	2021	2020
Renteinntekt	0	0
Sum inntekter	0	0
Bank og kortgebyrer	0	0
Sum utgifter	0	0
Årsresultat	0	0

Eiendeler

	2021	2020
Bankinnskudd	65	65
Sum omløpsmidler	65	65
Sum eiendeler	65	65

Gjeld og fondskapital

	2021	2020
Fondskapital	34	34
Mellomværende LMD	31	31
Sum kortsiktig gjeld	31	31
Sum gjeld og fondskapital	65	65

Note 09 – Kontantstrømanalyse

	2021	2020
Resultat av virksomheten	-5 239	-22 552
Midlene anvendt til:		
Endringer av kortsiktig gjeld mv.	-483 460	454 132
Endringer av andre utestående fordringer	0	0
Endring likviditet kvoteordningen for melk	0	0
Endring av utestående driftskreditt	85 000	123 000
Endringer av utestående fordringer på avgifter mv.	133 416	-153 057
Endringer forskutterte midler til organisasjonene	-2 030	-5 819
Endringer av likvider gjennom året	-272 313	395 704
Likvider 1.1.	655 562	259 858
Likvider 31.12	383 249	655 562

Kontantstrømanalysen er satt opp etter indirekte metode, og viser med utgangspunkt i resultatet hvordan midler er anvendt gjennom året. Oppstillingen for 2021 viser et mindre resultatmessig underskudd enn i 2020, men likviditeten er redusert.

Note 10 – Resultatregnskap for kvoteordningen for melk, i kroner

	2021	Note	2020
Kvotesalg, ku	16 412 068	1)	0
Kvotesalg, geit	0	1)	0
Gebyrinntekter	0	2)	0
Overføring fra Omsetningsrådet	147 411		478 536 726
Sum inntekter	16 559 479		478 536 726
Oppkjøp melkekvote, ku	16 344 764	3)	478 457 561
Oppkjøp melkekvote, geit	267 196	3)	114 403
Annen kostnad	2 693		0
Gebyrer overført Landbruksdirektoratet	0	2)	0
Gebyrer	7 275	4)	900
Sum kostnader	16 621 928		478 572 863
Renteinntekter	62 449	4)	36 137
Netto finansposter	62 449		36 137
Underskudd overført til Omsetningsrådet	0		0
Årsresultat	0		0

Balanse, i kroner

	2021	Note	2020
Innestående DNB	22 998 615	4)	9 255 285
Kundefordringer	0		0
Offentlige avgifter (til gode mva.)	4 256 307		0
Mellomværende klient 37	0		469 316 679
Sum eiendeler	27 254 922		478 571 964
Leverandørgjeld	20 793 550	3)	0
Offentlige avgifter (mva.)	0		0
Egenkapital (EK)	0	5)	0
Mellomværende klient 37	6 461 372		0
Overføring mellom år	0		478 571 964
Sum gjeld og egenkapital	27 254 922		478 571 964

Noter til regnskap for kvoteordningen for melk

PRINSIPPNOTE

Inntektene bokføres når kvotene faktureres. Utgiftene bokføres når de påløper og betales ved forfall. Det vil si at det kan foreligge kundefordringer (kvotekjøp og kvotesalg som ikke er forfalt) og leverandørgjeld ved årsskiftet (påløpte kostnader som ikke er forfalt).

Note 1

Posten omfatter salg av kumelkkvote fra staten. I jordbruksoppgjøret 2021 ble det bestemt at kumelkkvote som staten har kjøpt, skulle selges ut igjen. Geitemelkkvote ble ikke solgt ut igjen.

	Antall kjøpere	Kjøpt mengde, liter	Pris per liter, kr	Totalt, kr eks. mva
Salg av grunnkvote fra staten 2021	3 042	3 958 017	4,00	15 832 068,00

I tillegg var det en aktør som fikk kjøpe «roviltkvote» i 2021. Han fikk kjøpe 145 000 liter til 4 kroner per liter, totalt kroner 580 000 eks. mva.

Note 2

Landbruks- og matdepartementet har i fastsettelsesbrev av 1. juni 2021, vedtatt endringer i kvoteforskriften og opphevet gebyret ved kjøp av grunnkvote fra staten. Dermed var det ingen gebyrinntekter for 2021.

Note 3

Regnskapstillene for kvotekjøp gjelder utbetaling av oppgjør for kumelkkvote og geitemelkkvote staten kjøpte i 2021. Prisen staten betalte var kr 4 per liter. Utbetalingen skjedde 7. januar 2022.

	Antall selgere	Oppkjøpt mengde, liter	Pris per liter, kr	Totalt, kr eks. mva.
Oppkjøp av kumelkkvote 2021	107	4 086 191	4,00	16 344 764,00
Oppkjøp av geitemelkkvote 2021	4	66 799	4,00	267 196,00

Note 4

Fondets midler er plassert på rentebærende konto i DNB på samme vilkår som øvrige fond under Omsetningsrådet.

Note 5

Egenkapitalen er flyttet til melkefondet.

Stiansen & Co AS

Statsautoriserte revisorer

Til Landbruks- og matdepartementet

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Omsetningsrådet sitt årsregnskap som viser et underskudd på kr 5.239.000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av Omsetningsrådets finansielle stilling per 31. desember 2021, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av rådet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Omsetningsrådets styre og Landbruksdirektoratets ansvar for årsregnskapet

Omsetningsrådets styre og Landbruksdirektoratet er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Landbruksdirektoratet er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Stiansen & Co AS

Statsautoriserte revisorer

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må Omsetningsrådets styre ta standpunkt til rådets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av rådets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Nesbru, den 20. mai 2022

Stiansen & Co AS

Pål Stiansen
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Revisjonsberetning for Omsetningsrådet – side 2

□

Elektronisk signatur

Signert av

STIANSEN, PÅL

Norwegian Buypass

Dato og tid

(UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna

20.05.2022 08.05.46

Dette dokumentet er signert med elektronisk signatur. En elektronisk signatur er juridisk forpliktende på samme måte som en håndskrevet signatur på papir. Denne siden er lagt til dokumentet for å vise grunnleggende informasjon om signaturen(e), og på de foregående sidene kan du lese dokumentet som er signert. Vedlagt finnes også en PDF med signatordetaljer, og en XML-fil med innholdet i den elektroniske signaturen(e). Vedleggene kan brukes for å verifisere gyldigheten av dokumentets signatur ved behov.

Oversikt over regelverk knyttet til markedsreguleringen

Generelt

- Lov 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer (omsetningsloven)
- Forskrift 2003-07-01 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer
- Forskrift 1999-06-29 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer og om overproduksjonsavgift på mjølk
- Forskrift 1996-12-20 nr. 1343 om innkreving av omsetningsavgift og overproduksjonsavgift
- Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer
- Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, fastsatt 22.10.2008
- Forskrift 1999-05-07 nr. 435 Delegering av myndighet til Landbruksdepartementet etter lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 5 og § 5a.
- Reglement for delegering av myndighet frå Omsetningsrådet til Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet, fastsatt 22. juni 2020
- Instruks for Omsetningsrådet, vedtatt 11. desember 2020

Melk

- Forskrift 2020-06-22 nr. 1399 om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggeprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder
- Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter, fastsatt 1.12.2009
- Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren (udatert)
- Kravspesifikasjon for rå melk under forsyningsplikten, fastsatt 5.12.2003
- Kravspesifikasjon for smør og fløte, fastsatt 13.5.1997

Kjøtt

- Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, fastsatt 31.3.2011
- Retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren, fastsatt 31.3.2011
- Midlertidig retningslinje om utkjøpsordning med tilskudd til produsenter som slutter med svinehold fastsatt, 21.11.2018

Egg og fjørfe

- Forskrift 2020-06-22 nr. 1397 om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1398 om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggeprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder
- Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt 29.3.2012
- Retningslinjer om informasjonsflyt i eggsektoren, fastsatt 21.6.2013

Epler, matpoteter og honning

- Retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning, fastsatt 23.6.2009

Korn

- Retningslinjer for markedsregulering av korn, fastsatt 23.6.2009

Tilgrensende regelverk med betydning for markedsreguleringen

- Forskrift 2005-12-22 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer (FAT)
- Forskrift 2008-10-10 nr. 1132 om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer
- Forskrift 2007-06-29 nr. 832 om prisutjevningsordningen for melk
- Forskrift 2011-12-23 nr. 1502 om kvoteordningen for melk
- Lov 2004-01-16 nr. 05 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen
- Forskrift 2004-04-01 nr. 611 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

LANDBRUKSDIREKTORATET

OSLO /
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo

Stortingsgt. 28
0161 Oslo
Telefon: 78 60 60 00

ALTA /
Løkkeveien 111
9510 Alta

STEINKJER /
Skolegata 22, C-bygget
7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no

Forside foto: Landbruksdirektoratet
Design: Miksmaster Creative

